ROK XII(1967)

~~30283~~ 1
III
dublet

Nr 1/2 (45-46)

BIULETYN INFORMACYJNY BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

KATOWICE 1967

ROK XII(1967) Nr 1/2 (45-46)

BIULETYN INFORMACYJNY BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

KATOWICE 1967

ROK XII(1967) Nr 1/2 (45-46)

BIULETYN INFORMACYJNY BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

KATOWICE 1967

29976 III

Redaguje Kolegium w składzie:

Przewodniczący - Józef Mayer

Sekretarz - Janina Woźnicka

Członkowie - Grzegorz Groebl, Aniela Kowalczyk

X-89134
29976 III
R. 12, nr 1/2-4 (1967)

4,00

S P I S T R E Ś C I

Str.

SPRAWOZDANIA

Grzegorz Groebl: Sprawozdanie z działalności Biblioteki Śląskiej w roku 1966 3

Z PRAC BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

Józef Mayer: Polskie teksty konstytucyjne 1347-1952 w zbiorach Biblioteki Śląskiej. /Pokaz w Dziale Zbiorów Specjalnych. Maj 1966 - Kwiecień 1967/ 43

WYBÓR NABYTKÓW ZAGRANICZNYCH nowych i z zakupu antykwarycznego.

Spis działów

IX. Krajoznawstwo, archeologia, antropologia 52

X. Historia 55

XII. Ekonomia 57

XVI. Filozofia i psychologia 62

XVIII. Sztuka 65

XIX. Językoznawstwo 68

Grzegorz Groebl

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ w roku 1966

W S T Ę P

Zbiory Biblioteki Śląskiej przekroczyły w roku 1966 pół miliona woluminów - druków zwartych i ciągłych - nie licząc jednostek zbiorów specjalnych, z którymi łącznie zasoby Biblioteki osiągnęły liczbę 555.056.

Kiedy uzmysłowimy sobie, że w roku 1939 Biblioteka Śląska z dumą zanotowała przekroczenie 100.000 woluminów, a okres wojny nie wzbogacił tego stanu, lecz zubożył - to przekroczenie 500.000 woluminów po 22 latach powojennej działalności musiałoby budzić duże zadowolenie, gdyby nie pewien i to poważny szkopuł: gdzie znaleźć pomieszczenie dla tych cennych zbiorów ?

Biblioteka Śląska zajęła w roku 1934 część pomieszczeń, które służą jej po dziś dzień. Ówczesna policja budowlana ustaliła pojemność magazynu ze względu na bezpieczeństwo na 109.000 woluminów. Rzecz jasna, że magazyn ten nie jest w stanie pomieścić 500.000 woluminów. Stąd zaraz po wojnie pomyślano o jakimś dodatkowym magazynie i trudność tę rozwiązano połowicznie: pomieszczono większą część zbiorów w Oddziale bytomskim, a więc z punktu widzenia udostępniania ich dla czytelników bardzo niefortunnie. Jednak i te magazyny, choć obszerniejsze od katowickich, okazały się wkrótce niewystarczające. Zamieniono więc dużą salę wykładową w gmachu Biblioteki przy ulicy Francuskiej w Katowicach na dodatkowy magazyn. Pomieszczenie obszerne, ale zdolne udźwignąć jedynie do 75.000 woluminów i pozbawione połączenia z magazynem głównym, bez windy, a więc bardzo nieporęczne. Zresztą też już dawno przeładowane.

Wzrosła po wojnie również znacznie, bo ponad 10-krotnie liczba czytelników i ich odwiedzin. Czytelnię rozszerzono co prawda o jedno pomieszczenie, ale w ten sposób wyczerpano wszelkie możliwości, bo następna ściana należy już do sąsiedniej posesji. Uruchomiono ponadto Czytelnię Czasopism bieżących, Pracownię Śląską, Pracownię Zbiorów Specjalnych - wszystko to nie rozwiązało jednak problemu ciasnoty i powoli ten rozkwit czytelnictwa i rozrost księgozbioru zaczyna zagrażać w obecnym stanie rzeczy prawidłowemu funkcjonowaniu biblioteki

i może spowodować jej "samouduszenie". Już dziś duże partie zbiorów są praktycznie niedostępne wskutek przechowywania ich wprost na podłodze magazynu na płask, pod schodami czy w piwnicy.

Ponieważ głównym zadaniem Biblioteki Śląskiej - jak każdej żywej biblioteki - jest służenie czytelnictwu, troska pracowników Biblioteki i społeczeństwa o jej los nie wydaje się być bezpodstawna.

Biblioteka Śląska wykonuje swe zadania zgodnie ze Statutem i Regulaminem Biblioteki w oparciu o następujące komórki organizacyjne:

1. Dział Księgozbiorów,
2. Dział Opracowania Zbiorów,
3. Dział Bibliograficzno-Informacyjny,
4. Dział Udostępniania Zbiorów,
5. Dział Czasopism,
6. Dział Zbiorów Specjalnych,
7. Dział Administracyjno-Gospodarczy,
8. Stanowisko pracy - główny księgowy,
9. Oddział w Bytomiu
10. Oddział Zabytkowy w Cieszynie.

W tej też kolejności omówimy działalność poszczególnych działów w roku sprawozdawczym - 1966.

I. Dział Księgozbiorów

Zakres prac: gromadzenie, ewidencja, inwentaryzacja i konserwacja zbiorów bibliotecznych.

1. Sekcja uzupełniania zbiorów.

Stan księgozbioru Biblioteki Śląskiej przedstawiał się liczbowo w dniu 31.XII.1966 roku następująco:

RODZAJ ZBIORÓW	WOLUMINÓW lub JEDNOSTEK
D r u k i	w o l u m i n ó w
druki zwarte nowe	435.418
starodruki	24.755
wydawnictwa periodyczne	49.284
o g ó ł e m druki	509.457
Z b i o r y s p e c j a l n e	j e d n o s t e k
rękopisy	1.016
kartografia	4.736
grafika	3.518
muzykalia	2.432
ulotki	32.990
mikrofilmy	453
fotografie	331
płyty	102
inne	21
o g ó ł e m zbiory specjalne	45.599
Ł ą c z n i e stan księgozbioru	555.056

Najpoważniejszym źródłem nabycia był jak zwykle zakup. Celem racjo-
nież dzieła antykwarycznie oraz na aukcjach książek urządzanych przez
nież dzieła antykwarycznie oraz na aukcjach książek urządzanych przez Dom Książki w Krakowie, Poznaniu i Warszawie.

Ogólna liczba przybytków z kupna wynosi woluminów: 17.751 /w tym 1.792 czasopism i 149 druków starych/, z czego 14.144 przypada na wydawnictwa krajowe i 3.607 na wydawnictwa zagraniczne.

Liczbę nabytków powiększył wpływ druków z tytułu regionalnego egzemplarza obowiązkowego, który wyniósł 1.219 wol., wpływy z darów i ze Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych Biblioteki Narodowej, które dały 1.895 wol., oraz wpływy z wymiany, wyrażone liczbą 622 wol. Całoroczne przybytki /łącznie ze wszystkich źródeł/ wynoszą 21.487 wol. Pod względem językowym największą część przybytków stanowią wydawnictwa polskie.

Poza tym nabyto znaczniejsze ilości wydawnictw w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim. Nabytki pod względem językowym przedstawiają się następująco:

język	woluminów
polski	16.351
niemiecki	2.027
rosyjski	1.475
angielski	705
francuski	445
inne	484
łącznie	21.487

A oto kilka ciekawszych pozycji spośród tegorocznych nabytków antykwarycznych:

1. Estkowski E.: Książka do pierwszego czytania dla szkół publicznych i prywatnych przez ... ułożona. /Poznań 1862/
2. Kraszewski J.I.: Druskienniki. Szkic literacko-lekarski. Wilno 1848.
3. Kraszewski J.I.: Dziad i baba. Ilustrował drzeworytami E. Bartłomiejczyk. W-wa 1922.
4. Kraszewski J.I.: Stare dzieje. Komedia... Poznań 1859.

5. /Luxemburg R./ Luksemburg R.: Pamięci "Proletarjatu". Moskwa 1922

6. Marx K.: Kapitał. Tom 1. Księga 1. Lipsk 1884

7. Sprawozdanie z VIII Zjazdu Polskiej Partyi Socyalistycznej zaboru pruskiego odbytego dnia 23 i 24 kwietnia 1905 roku w Katowicach. /B.m.r.n./

8. Wiśniewski J.: Miasteczko Mrzygłód w Będzińskiem. Szkic historyczny. Marjówka Opocz. 1936.

9. Wiśniewski J.: Siewierz w Będzińskiem. Marjówka Opocz. 1937

10. Złota przędza poetów i prozaików polskich. Pod red. P. Chmielowskiego. T. 1-4. W-wa 1884-1887.

Ponadto silesiaka:

1. Bandtkie J.S.: Polnische Grammatik für Deutsche, welche die polnische Sprache gründlich erlernen wollen, nebst einem kleinen etymologischen Wörterbuche. 2. Aufl. Breslau 1818

2. Ewangelicy i sprawa narodowa na Szląsku. Cieszyn 1883

3. Hoffmann C.J.A.: Die Tonkünstler Schlesiens. Breslau 1830

4./Koraszewski B./ Górnoślązak /pseud./: O bogactwie i piękności polskiego języka Ślązaków. Opole 1894.

5. Kupiec J.: Powieści i bajki ślązkie. Cz. 1-2. Poznań 1893

6. Ligoń S.: Bery i bojki śląskie. Jerozolima 1944

7. Miarka K.: Sądy Boże. Powieść z życia górników górnośląskich . Mikołów 1910

8. Wilmsen /F.Ph./: Przyjaciel dzieci, Wrocław 1834.

9. Zaraza gorzałki. Cieszyn 1844.

oraz znaczna partia literatury dla ludu śląskiego w języku polskim z lat 1840-1921, która była drukowana w następujących miejscowościach:

Bytom /"Katolik", R. Gayda, B.Wyłeżoł i Ska/
Gliwice /J.Plessner, T. Zalewski/
Góra Św. Anny /F. Gielnik, M. Rogier/
Głogówek /H.Handel/
Królewska Huta /F.Ploch, Tow. Oświaty na Śląsku im.św.Jacka, Gaertner/
Mikołów /T.Nowacki, J. Nowacki, K. Miarka/

Mysłowice /T. Klimate/
Olesno /K.Nowacki/
Opole /E. Raabe, J.B. Pohl/
Piekary /T. Nowacki, T. Heneczek, F. Schwider i Czerniejewski, "Gwiazda", K. Osadnik/
Racibórz /Boegner, F. Lindner, Riedinger, F. Schroeder, A. Schmidt, H. Reiche, F. Scholich/
Ruda Śląska /H. Kulpok/,
Rybnik /OO. misjonarze/
Siemianowice Śląskie /H. Kołodziej/,
Wielkie Strzelce /A. Wilpert/,
Zabrze /E. Fleischer/.

W roku 1966 Biblioteka Śląska prowadziła akcję wymienną w zakresie dubletów z 50 bibliotekami i instytucjami w kraju oraz z 36 bibliotekami i instytucjami zagranicznymi: w Związku Radzieckim, Czechosłowacji, Niemieckiej Republice Demokratycznej, Stanach Zjednoczonych i in. Łączna liczba instytucji, z którymi Biblioteka Śląska była w kontakcie, wynosiła 86.

2. Sekcja inwentaryzacji, konserwacji i pomieszczenia zbiorów.

Referat akcesji przeprowadził przez księgę przybytków wydawnictw zwartych i periodycznych 21.338 wol., nie licząc wpływu w zakresie zbiorów specjalnych /druki stare, rękopisy, grafika, muzykalia itp. razem 2.799 poz./, dla wszystkich wpływów sporządził kartoteki ewidencyjne i zaopatrywał książki w zapis proweniencyjny. W roku 1966 wpisano do księgi inwentaryzacyjnej 20.881 wol. wydawnictw opracowanych; oprawiono 2.515 wol.

W ramach melioracji układu magazynowego przemieszczono 157.076 wol.

3. Stacja mikrofilmowa.

Uruchomiona w r. 1965 stacja mikrofilmowa nie została w roku sprawozdawczym jeszcze w pełni wyposażona i dlatego wykonano prace w zakresie mniejszym niż zamierzano.
W roku 1966 wykonano 5.912 klatek mikrofilmowych oraz 357 fotokopii.

II. Dział Opracowania Zbiorów

Zakres prac: katalogowanie alfabetyczne, klasyfikacja systematyczna, prowadzenie katalogów.

1. Sekcja opracowania podstawowego.

Sporządzono pełne opisy katalogowe do 4 pełnych katalogów dla 17.594 wol., w tym 2.176 wol. kontynuandów, objętych już zapisem akcesyjnym oraz opracowaniem rzeczowym. Na materiał katalogowy składały się wydawnictwa zwarte i ciągłe z wpływu bieżącego.

2. Sekcja opracowania rzeczowego.

Klasyfikacją systematyczną objęto wszystkie wydawnictwa przeznaczone do opracowania podstawowego, periodyki dla Działu Czasopism i wydawnictwa przeznaczone dla Działu Zbiorów Specjalnych.

Liczbowo wyniki przedstawiają się następująco:

Klasyfikacja systematyczna	wydawnictw zwartych	18.116	dzieł
" "	materiałów z melioracji i rewizji działów	1.118	"
" "	wydawnictw ciągłych dla Działu V i oddziałów w Bytomiu i Cieszynie	390	"

W związku z rozrastającym się stale księgozbiorem powstała konieczność rozbudowania niektórych działów i poddziałów katalogu systematycznego. Rozbudowę tę przeprowadzono w działach: Sz - Sztuki plastyczne, teatr i muzyka - oraz w dziale PL - Historiozofia i polityka. W dziale PL zastosowano inny układ: politykę poszczególnych państw i narodów, dawniej posiadającą podział na okresy, a w poszczególnych okresach według państw, ułożono obecnie w porządku odwrotnym.

Prace rewizyjne objęły dział psychologii /7 klamer/ i dział polityki /10 klamer/. Prace te polegały na naniesieniu na karty katalogu głównego zmian dokonanych na kartach katalogu systematycznego.

Napływ materiału spowodował konieczność dodania do katalogu systematycznego 98 nowych klamer.

W roku sprawozdawczym przygotowano i przeprowadzono ćwiczenia w zakresie opracowania rzeczowego z pięcioosobową grupą studentów II roku Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego, odbywających praktykę wakacyjną od dnia 26.VIII. do 17.IX.1966 r.

3. Sekcja katalogów.

Biblioteka Śląska posiada cztery pełne katalogi:

1. alfabetyczny wewnętrzny,
2. " dla publiczności,
3. systematyczny,
4. topograficzny

oraz ponad trzydzieści katalogów cząstkowych: specjalnych i pomocniczych.

W roku sprawozdawczym uszeregowano oraz włączono do katalogów pełnych 89.650 kart. W ramach systematycznej melioracji układu kart w katalogu głównym wewnętrznym i alfabetycznym dla publiczności oraz dla uzupełnienia tych katalogów kartami nowymi w miejsce zniszczonych czy błędnych - przepisano i wcielono 3.422 karty. Poza tym sporządzono odpisy kart na formacie międzynarodowym do katalogów cząstkowych: dla księgozbioru podręcznego Czytelni Głównej opracowano 266 wol., dla Oddziału w Bytomiu 1.552 wol. oraz dla Oddziału w Cieszynie 296 wol.

W ramach współpracy z innymi placówkami naukowymi wykonano dla Centralnego Katalogu Zagranicznej Literatury Naukowej 2.046 opisów.

Inwentarz sekcji powiększył się o 2 szafy dla pomieszczenia kart katalogu alfabetycznego wewnętrznego i 3 szafy dla katalogu topograficznego. W związku z tym wykonano prace mające na celu przesunięcie wszystkich kart w katalogu alfabetycznym wewnętrznym. Natomiast w katalogu topograficznym rozluźniono wszystkie przeładowane szufladki oraz przeniesiono większość kart z pudeł /dotychczasowego prowizorycznego przechowania/ do specjalnych szaf katalogowych.

W katalogu alfabetycznym dla publiczności zmieniono w części klamer niewyraźne napisy oraz rozdzielono w miarę potrzeby zbyt przeładowane klamry.

Wzorem lat ubiegłych przeprowadzono kilkudniowe ćwiczenia ze studentami Uniwersytetu Warszawskiego, odbywającymi w naszej Bibliotece miesięczną praktykę wakacyjną.

III. Dział Bibliograficzno-Informacyjny

Zakres prac: prace nad bibliografią bieżącą i retrospektywną Śląska, bieżąca akcja informacyjna /informacje ustne i kwerendy pisemne/, prace nad kartotekami pomocniczymi dla celów informacji, prace redakcyjne i wydawnicze, praktyki wakacyjne studentów, szkolenie zawodowe pracowników Biblioteki Śląskiej, konsultacja w sprawach techniki bibliotecznej dla instytucji posiadających księgozbiory naukowe.

1. Pracownia Bibliograficzna.

W 1966 r. prace koncentrowały się na bibliografii bieżącej Śląska. W zakresie tym sporządzono 3.070 opisów do bibliografii za rok 1963 i 670 opisów do bibliografii za rok 1964. W zakresie prac nad bibliografią retrospektywną Śląska sporządzono 120 opisów do bibliografii za lata 1921-1939.

W roku sprawozdawczym zakończono prace nad redakcją "Bibliografii Śląska 1963" i we wrześniu oddano ją do druku. Zawiera ona 4.265 numerowanych pozycji i jest zaopatrzona między innymi spisami pomocniczymi w indeks alfabetyczny i przedmiotowy.

W tymże roku ukazała się drukiem "Bibliografia Śląska 1962" zawierająca 3.553 numerowane pozycje, indeks alfabetyczny i przedmiotowy oraz spisy pomocnicze.

Do Centralnego Katalogu Księgoznawstwa w Bibliotece Narodowej przekazano 31 opisów wydawnictw zwartych.

2. Biuro Informacji Bibliograficznych.

Bieżąca akcja informacyjna wyraża się następującymi liczbami: udzielono 4.490 informacji ustnych, w tym 2.907 bibliotecznych, 1.411 bibliograficznych i 172 rzeczowe. Wykonano 62 kwerendy pisemne o różnorodnej tematyce dla instytucji naukowych, oświatowych i osób prywatnych. Kontynuowano prace nad kartotekami pomocniczymi dla celów informacji. Gromadzono w nich materiały dotyczące historii i krytyki literatury, teorii literatury, filozofii i estetyki oraz aktualnych zagadnień politycznych i kulturalnych. Kartoteki powiększyły się w 1966 r. o 700 opisów.

Do prac o charakterze ciągłym należało redagowanie "Biuletynu Informacyjnego Biblioteki Śląskiej". W 1966 r. wydano: R.10:1965 nr 3 /39/, nr 4 /40/, R.11:1966 nr 1/2 /41/42/.

Prace dydaktyczne polegały na organizowaniu szkolenia zawodowego pracowników Biblioteki Śląskiej i prowadzeniu praktyk wakacyjnych studentów.

Tematykę wewnętrznych konferencji szkoleniowych wyznaczyły zagadnienia bibliotekoznawstwa z uwzględnieniem potrzeb Biblioteki Śląskiej oraz zainteresowania naukowe starszych bibliotekarzy. Wygłoszono następujące referaty:

18 II 1966	Przegląd nowych nabytków w Dziale Zbiorów Specjalnych w 1965 r. Cz.I: Rękopisy. Referował doc. dr Józef Mayer Starodruki. Referowała mgr Zofia Wróblewska
25 II 1966	Toż Cz.II: Grafika. " Jolanta Szczerbowska Kartografia. Referował mgr Henryk Kot Mikrofilmy. " mgr Marian Rząca
30 III 1966	Dr Jadwiga Kucianka: Pierwsze 15-lecie Sceny amatorskiej w Królewskiej Hucie /1870-1884/.
10 V 1966	Mgr Marian Rząca: O rękopisach muzycznych w Bibliotece Śląskiej.
11 V 1966	Doc. dr Józef Mayer: Druki aktów konstytucyjnych w Bibliotece Śląskiej.
12 IX 1966	Mgr Helena Materla, mgr Janina Woźnicka: Z wycieczki szkoleniowej do bibliotek w Budapeszcie.
16 XI 1966	Mgr Łucja Butlerowa, mgr Maria Janota, mgr Hanna Kowalczyk, mgr Jadwiga Sitko: Sprawozdanie z wycieczki szkoleniowej do Biblioteki Uniwersyteckiej i Ossolineum we Wrocławiu.
20 XII 1966	Dr Alojzy Targ: Prace nad Śląskim Słownikiem Biograficznym w Śląskim Instytucie Naukowym w Katowicach.

Wykłady powyższe odbywały się pod kierunkiem doc. dra Józefa Mayera.

Poza tym przeprowadzono szkolenie wewnętrzne dla pracowników młodszych stażem, w którego ramach odbyły się wykłady przeprowadzone przez mgra Grzegorza Groebla na temat:

1. Bibliotekarz - człowiek, zawód,
2. Gromadzenie zbiorów,
3. Wiedza o książce,
4. Opracowanie zbiorów,
5. Udostępnianie zbiorów,
6. Informacja i propaganda biblioteki.

Wykłady te połączone były z dyskusją, bo zadaniem ich było przede wszystkim zapoznać pracowników Biblioteki Śląskiej z metodami pracy w naszej Bibliotece. Na zakończenie podano bibliografię przedmiotową dotyczącą poruszonych na wykładach zagadnień.

Termin wykładów: 9 - 11 sierpnia 1966 r. Uczestników 11.

Praktykę biblioteczną w Dziale Bibliograficzno-Informacyjnym odbyły 3 studentki III roku Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego w dniach od 22 VIII do 18 IX 1966 r.

IV. Dział Udostępniania Zbiorów

Zakres prac: udostępnianie zbiorów przez czytelnie, pracownie naukowe i wypożyczalnie, propaganda Biblioteki i czytelnictwa przez organizowanie wystaw i pokazów książek, wieczorów, wykładów i pogadanek oraz oprowadzanie wycieczek po Bibliotece; udzielanie konsultacji i informacji w placówkach Działu, administracja czytelnictwa z prowadzeniem statystyki i sprawozdawczości Działu ze szczególnym uwzględnieniem ruchu czytelników i książki; prowadzenie korespondencji Działu.

Uwagi ogólne.

W roku sprawozdawczym ruch czytelników i książek nie wykazał wyraźnych odchyleń od ustalonej w ostatnich latach wysokości, można zauważyć raczej pewien spadek frekwencji. Ta stabilizacja jest wynikiem całkowitego już wyczerpania możliwości lokalowych Biblioteki: liczbę czytelników reguluje ilość miejsc w czytelniach i pracowniach, której w obecnym stanie nie można absolutnie zwiększyć. W godzinach największej frekwencji /16 - 19/ czytelnicy nie mogą znaleźć miejsca do pracy, co zniechęca wielu z nich i powoduje pewną obniżkę odwiedzin, zwłaszcza w Czytelni Głównej. Wzrasta natomiast ruch w Wypożyczalni i w Pracowni Śląskiej.

1. Sekcja czytelń i pracowni naukowych.

W roku sprawozdawczym wydano w Katowicach 6.545 kart czytelniczych /Bytom i Cieszyn prowadzą oddzielną ewidencję swych czytelników/. W Czytelni Głównej zanotowano 25.859 odwiedzin czytelniczych, udostępniono 72.119 woluminów, w tym 16.210 wol. czasopism dawnych roczników /roczniki bieżące i jeszcze nie skompletowane udostępnia się w Czytelni Czasopism/. Udzielono w tym czasie 2.064 informacje bibliograficzne i biblioteczne we własnym zakresie - poza Działem III.

W okresie wakacji od połowy lipca do połowy sierpnia Czytelnia Główna była zamknięta /jak zresztą i inne agendy Biblioteki dla publiczności/, z czego skorzystano dla odświeżenia księgozbioru podręcznego. Zmieniono całkowicie zestaw dzieł w działach: F - Filozofia i psychologia, N - Naukoznawstwo i pedagogika, H - Historia, K - Krajoznawstwo, etnologia, archeologia i prehistoria oraz zmie-

niono częściowo przez dodanie nowych pozycji zbiór słowników i encyklopedii. Zmiany te spowodowały wpływ do Czytelni 266 wol. nowych dzieł, nie licząc tych, którymi tylko odświeżono niektóre działy przez zamienienie dawniejszych wydań nowymi.

2. Sekcja wypożyczalń.

W roku sprawozdawczym Wypożyczalnia Miejscowa miała 42.720 odwiedzin, wypożyczyła 34.059 wol. Wypożyczalnia Międzybiblioteczna wysłała ze zbiorów Biblioteki Śląskiej 394 wol. /z tego 26 za granicę/, sprowadziła z innych bibliotek dla swoich czytelników 932 wol. /w tym 38 z zagranicy/. Poza tym wysłała własnych rewersów zwykłych i okrężnych 1,118 /w tym 86 za granicę/, otrzymała i załatwiła 853 /w tym 22 z zagranicy/.

Poważnym i coraz poważniejszym obciążeniem Wypożyczalni jest zwracanie się czytelników przez telefon o różnego rodzaju informacje, często nie leżące w kompetencji Wypożyczalni. Poza tym w ten sposób czytelnicy nauczyli się prosić o prolongatę książek czy jej zarezerwowanie, gdy jest wypożyczona przez kogo innego.

Sekcja wysłała w roku sprawozdawczym do niepunktualnych czytelników 1915 upomnień /w tym: upomnienia I - 1495, II - 245, III - 135, IV - 40. Upomnienia IV są to listy polecone, kierowane do miejsca pracy opornego czytelnika z prośbą o interwencję/. Wiele upomnień Wypożyczalnia załatwia telefonicznie czy osobiście, np. przez Czytelnię.

3. Sekcja wystaw i propagandy czytelnictwa.

W roku 1966 zorganizowano 2 wystawy i 1 pokaz. Pierwsza wystawa była - zgodnie z zaplanowanym w zeszłym roku przesunięciem na rok 1966 po odpowiednim poszerzeniu zakresu i problematyki pokazu rękopisów muzycznych - niejako powtórzeniem owego pokazu. Wystawa nosiła tytuł "Rękopisy muzyczne w zbiorach Biblioteki Śląskiej" i trwała od 4 maja do 13 czerwca /planowana do 13 maja, została następnie przedłużona na prośby szkół, które nie zdążyły jej obejrzeć w związku z gorącym okresem matur w szkołach muzycznych/. Wystawę tę przygotował i opracował mgr Marian Rząca.

Drugą wystawę zorganizowała mgr Krystyna Heska na marginesie prac nad twórczością Gołby, a szczególnie jego "Wieży spadochronowej". Wystawa miała tytuł "Wrzesień 1939 na Śląsku" i była otwarta przez wrzesień i październik 1966 roku.

Sprawozdanie z pierwszej wystawy napisał jej twórca, mgr Marian Rząca w Biuletynie Informacyjnym Biblioteki Śląskiej nr 3 z 1966 r., sprawozdanie z drugiej wystawy, pióra jej twórczyni, mgr Krystyny Heskiej ukazało się w nr 4 z 1966 r.

Poza tym we wrześniu przygotowali praktykanci z Uniwersytetu Warszawskiego w ramach szkolenia pokaz pt.: "Jan Brzechwa".

W zakresie prac propagandowych Sekcja nie była w stanie wykonać planowanej ilości odczytów i pogadanek. Wszystkie usiłowania Działu, by zwiększyć ich ilość, okazały się mało owocne. Ten brak zainteresowania sprawami odczytów jest dla środowiska katowickiego typowy. Nawet ciekawy tematycznie i urozmaicony przeźroczami odczyt doc. dra Józefa Mayera, wygłoszony w ramach "Wieczorów Biblioteki Śląskiej" /21.XII.1966 na temat: "Biblioteki Florencji". W związku ze zniszczeniami, spowodowanymi przez powódź 4.XI.1966/ - mimo przeprowadzonej propagandy w prasie i radio - nie wzbudził większego zainteresowania i wykazał bardzo nikłą frekwencję. Organizacja wykładów i pogadanek, mających na celu zapoznać z organizacją i zasobami Biblioteki oraz wprowadzić w umiejętność racjonalnego korzystania z zasobów i posługiwania się aparatem biblioteki naukowej, szczególnie w tym roku natrafiła na poważne trudności. Z pogadanek tego rodzaju korzysta zazwyczaj młodzież ostatnich lat nauki liceów czy techników, jako przyszli czytelnicy naszej Biblioteki. Niestety, dyrekcje wielu szkół nie zgodziły się na to, by młodzież w godzinach szkolnych zajęć - a pogadanki te, połączone ze zwiedzaniem Biblioteki odbywać się muszą w czasie, gdy jeszcze nie ma czytelników, czyli pomiędzy godziną 8 a 9 - traciła czas przeznaczony na zajęcia szkolne. Stąd planu w tym zakresie nie wykonano. Ogółem było /w nawiasach cyfry planowane/: wykładów 12 /20/, dla 398 /600/ osób, pogadanki ze zwiedzaniem biblioteki zorganizowano dla 16 /30/ grup, a 437 /800/ osób, czyli zaledwie nieznacznie przekroczono połowę planowanych liczb.

4. Pracownia Śląska.

Pracownia Śląska wykazała, podobnie jak w latach poprzednich, dalszy stopniowy wzrost frekwencji. Zanotowano 5.623 odwiedziny czytelnicze, udostępniono 16.906 wol. oraz udzielono 1.278 informacji z zakresu zagadnień śląskich.

5. Prace pozaplanowe.

Poza planem Dział IV uczestniczył w szkoleniu wewnętrznym, przeznaczonym dla młodszych stażem pracowników /łącznie 11 osób/, które się odbyło w dniach 9 - 11 sierpnia.

Szczegóły porównaj: Dział III - szkolenie wewnętrzne.

Ponadto dnia 27 sierpnia przeprowadzono w Czytelni Głównej ćwiczenia ze studentami II i III roku Uniwersytetu Warszawskiego, odbywającymi w naszej Bibliotece praktykę wakacyjną. Celem tego ćwiczenia było zapoznanie studentów z układem i zasobem księgozbioru podręcznego Czytelni Głównej oraz nauczenie ich udzielania szybkiej informacji czytelnikom przy pomocy tegoż księgozbioru. Studenci na zakończenie mieli do wykonania zadanie z tej dziedziny, każdy inny temat.

V. Dział Czasopism

Zakres prac: gromadzenie, opracowanie i udostępnianie wydawnictw periodycznych i ciągłych, gromadzenie, ewidencjonowanie i sporządzanie opisów bibliograficznych egzemplarza obowiązkowego.

Zbiory czasopiśmienne uzupełniano w roku sprawozdawczym drogą prenumeraty, wpływu z tytułu egzemplarza obowiązkowego, darów i wymiany. Wpłynęło 913 tyt. czasopism, w tym krajowych 595, zagranicznych 318. Czasopisma zagraniczne wpływały z następujących krajów:

Kraj	tytułów
1. Austria	2
2. Belgia	2
3. Bułgaria	1
4. Czechosłowacja	26
5. Dania	1
6. Francja	42
7. Holandia	1
8. Indie	1
9. NRD	31
10. NRF	66
11. Stany Zjednoczone AP	16
12. Szwajcaria	10
13. Wielka Brytania	21
14. ZSRR	98
Łącznie	318

Największy wpływ zanotowano z prenumeraty - 778 tyt. /krajowych 485, zagranicznych 293/, pozostałe - 135 tyt. wpłynęły z egzemplarza obowiązkowego, darów i wymiany.

Opracowano 2500 wol. czasopism. Opracowanie objęło tak czasopisma z ostatnich roczników, jak i czasopisma dawniejsze, nabyte przez Bibliotekę dla uzupełnienia braków w rocznikach przedwojennych, względnie pochodzące ze starych zasobów oraz fragmenty czasopism z Oddziału w Bytomiu.

Wydawnictwa zbiorowe uzupełniono o 208 tyt., w tym 8 z darów.

W okresie sprawozdawczym wpłynęły z tytułu egzemplarza obowiązkowego /poza czasopismami/ 1433 wydawnictwa zwarte oraz 1950 afiszy, które posegregowane ułożono w teczkach i opracowano. Dla Instytutu Bibliograficznego sporządzono 1107 opisów bibliograficznych.

Czytelnię Czasopism, w której udostępnia się tylko numery bieżącego rocznika oraz roczników jeszcze nie skompletowanych i nie oprawionych, odwiedziło 4.427 czytelników. Skorzystali oni z 7.465 tyt. czasopism /21.041 egzempl./

Dział V współpracował z Działem I w przygotowywaniu zbiorów do oprawy; przekazano 1000 wol. czasopism do oprawy.

Dla Zakładu Katalogów Centralnych przy Bibliotece Narodowej sporządzono wykaz czasopism zagranicznych, które wpłynęły do Biblioteki Śląskiej w roku 1965.

VI. Dział Zbiorów Specjalnych

Zakres prac: gromadzenie, opracowanie, konserwacja i udostępnianie zbiorów specjalnych.

1. Sekcja rękopisów i starodruków.

Dział Zbiorów Specjalnych powiększył swe zbiory w r. 1966 w zakresie nowych nabytków rękopisów i starodruków o 18 rękopisów oraz o 149 wol. starodruków, głównie z zakupów.

Z ważniejszych nabytków w tym zakresie warto wymienić:

1. rękopisy:

Juliusz Ligoń: Iskra miłości z Górnego Śląska czyli Odłamek Śpiewu Historyczno-Narodowego /1868/,

Jan Ligoń: Wiersze /1914/,

Książka protokólna Towarzystwa św. Alojzego w Bytomiu /1894/95/,

Bernhard Mączyński: Ze wspomnień drukarza /Częstochowa 1905-1918 i 1940 - 1945, Katowice 1920 - 1939/,

Philipp Scheidemann: Przemówienie Kanclerza ... do górnośląskiej delegacji ... 16 III 1921. Streścił i przełożył Wiktor Mrozek,

Paweł Orszulok: List Przewodniczącego Polskiego Komitetu Plebiscytowego na powiat kluczborski z 20 VII 1920 do Konstantego Prusa w Wydziale Prasowym Polskiego Komitetu Plebiscytowego w Bytomiu,

Wojciech Kosmala: W 40 rocznicę wkroczenia Wojska Polskiego do Lublińca /1962/,

Kazimierz Przyboś: Kazimierz Lepszy. Wyd. Koło Przyjaciół Uniwersytetu Jagiellońskiego przy Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych /1966/. Maszynopis.

2. stare druki:

Magister Nicolaus: Ab eo quid res est vel non est. Lipsk 1500,

Piotr z Proboszczowic: Judicium. comoetis. Kraków 1556,

Marcin Kromer: De falsa et vera religione. Dilingae 1559,

Publius Terentius: Comoediae. Wrocław 1566,

Kerken-Ordnungen in Pamern. Szczecin 1591

Konstytucje 1550 - 1625. Kraków 1625,
Jan Major: Zwierciadło przykładów. Kraków 1633 /egzemplarz z dopiskami Juliusza Ligonia/,
Ewerhard Wassenberg: Joannis Casimiri Carcer. Gdańsk 1644,
Dawid Schweinitz: Genealogia der Adel. Legnica 1661
René Descartes: Opera. Amsterdam 1685,
Marcus Annaeus Lucanus: Pharsalia. Gdańsk 1690,
Sowizrzał krotófilny y smieszny. B.m.r. /XVIII w./,
Porta ad Germanam linguam Poloniae iuventuti aperta. Brunsberga 1700,
Ewanjelie y Lekcye. Wrocław 1720,
Jan Arndt: Cna mądrość. Brzeg /ok. 1730/,
Wacław Potocki: Jovialitates albo żarty. B.m. 1747,
Kalendarz Warszawski 1761. Warszawa 1760,
Historya piękna i krotofilna o cesarzu Othonie. Lwów 1766,
Staats-Calender auf das Jahr 1767. Warszawa 1766,
Daniel Vogel: Rozmaite uciechy albo zgromadzenie niektórych geograficznych, fizycznych przypadków. Wrocław 1768,
Classis gramaticae. Nysa 1768,
Ezop: Fabulae graece et latine. Kraków 1786,
Ustawa Rządowa dnia 3-go Maja 1791 uchwalona. Warszawa 1791,
Aelius Donatus: Gramatici elementa. Częstochowa 1795,
J.C. Krumholz: Grammatik der polnischen Sprache. Wrocław 1797,
Katechizm Rzymsko-Katolicki dla szkół śląskich. Żagań-Wrocław 1798.

Nowe nabytki rękopisów i starodruków z r. 1966 opracowano w całości, jak również nieliczne pozostałości z r. 1965, przekazane Działowi Zbiorów Specjalnych przez Dział Księgozbiorów pod sam koniec r. 1965, wskutek czego nie mogły być w pełni opracowane w r. 1965 /por. Sprawozdanie Biblioteki Śląskiej za r. 1965 w Biuletynie Informacyjnym Biblioteki Śląskiej R.11: 1966 nr 1/2 /41/42/ s. 18/.

W zakresie pełnego opracowania starodruków skatalogowano poza tym 1469 wol. /plan 800/ z opracowanego w sposób skrócony dawnego zasobu starych druków. Natomiast w innych punktach plan na rok 1966 został tylko częściowo wykonany z powodu 3-miesięcznego urlopu macierzyńskiego jednej z czworga pracowników Działu: w zakresie opracowania dawnego zasobu starych druków przeprowadzono inwentaryzację tylko 517 wol. /plan 800/; w zakresie kopiowania kart wykonano tylko 3.759 kart /plan 5.000/; do katalogów wcielono tylko 3.262 karty /plan 5000/; do Centralnego Katalogu Starych Druków w Bibliotece Narodowej w Warszawie przesłano tylko 529 kart /plan 700/.

Gotowy całkowicie do druku pozostaje nadal przygotowany II tom "Nie znanych Estreicherowi poloników i silesiaków w starodrukach Biblioteki Śląskiej", obejmujący dalszych 100 pozycji /tom I wyszedł z druku jeszcze w r. 1961/; zawiera on m.in. 60 nieznanych zarządzeń władz pruskich dla Śląska i zaborów pruskich wydanych w języku niemieckim i polskim - niektóre tylko po polsku - co stanowi cenny materiał dla badań a zarazem dowodzi polskości tych ziem. W r. 1966 zebrano nowe 33 pozycje nie znane Estreicherowi.

2. Sekcja zbiorów kartograficznych, graficznych i muzykaliów.

Dział Zbiorów Specjalnych powiększył swe zbiory w r. 1966 poza rękopisami i starodrukami o następujące pozycje:

Rodzaj zbiorów	pozycji	sztuk
1. kartografia	106	
2. grafika	79	102
3. muzykalia	73	
4. płyty	8	
5. mikrofilmy	61	
6. fotografie	61	236
7. ulotki	94	218
łącznie	482	

Nabytki te pochodzą przeważnie z nowej produkcji wydawniczej, głównie z zakupów, a częściowo też z egzemplarza obowiązkowego. Mikrofilmy i fotografie pochodzą przeważnie z uruchomionej w 1965 r. własnej Stacji Mikrofilmowej Biblioteki Śląskiej.

Opracowanie objęło na ogół całość nowych nabytków w tym zakresie. W kartografii oprócz 106 poz. z nowych nabytków opracowano 200 poz. z dawnego zasobu w Oddziale w Bytomiu. W grafice oprócz 79 poz. z nowych nabytków zainwentaryzowano 115 poz. z pozostałości dawniejszych. Natomiast w muzykaliach z 73 poz. nowych nabytków zinwentaryzowano tylko 33 poz., pozostawiając nie zinwentaryzowane pozycje, otrzymane pod sam koniec 1966 roku.

3. Udostępnianie zbiorów specjalnych.

W Czytelni Zbiorów Specjalnych było w roku sprawozdawczym ogółem 1014 odwiedzin czytelniczych. Czytelnicy korzystali ze zbiorów:

rodzaj	jednostek	
1. stare druki	321 wol.	/w tym 69 z innych bibliotek/
2. rękopisy	136	/" " 23 - " - /
3. kartografia	81	
4. grafika	177	
5. muzykalia	64	
6. mikrofilmy	182	
7. fotografia	35	
8. ulotki	233	
9. cimelia	3	
10. księgozbiór podr.	144 wol.	

4. Prace pozaplanowe.

1. W związku z uroczystościami 1000-lecia Państwa Polskiego i 175 rocznicą Konstytucji 3-Maja urządzono w pomieszczeniach Zbiorów Specjalnych pokaz tekstów konstytucyjnych polskich od Statutu Wiślickiego z 1347 roku do Konstytucji Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej z 1952 roku.

2. Dla Centralnego Katalogu Starodruków Wielkopolskich w Bibliotece Kórnickiej PAN sporządzono 125 opisów starych druków wielkopolskich z zasobów Biblioteki Śląskiej na 138 kartach.

3. Przeprowadzono szkontrum zbiorów specjalnych: w kwietniu 9.500 wol. starych druków i 2.500 poz. grafiki, w listopadzie 2.300 poz. muzykaliów.

VII. Dział Administracyjno - Gospodarczy

Zakres prac: Sprawy osobowe, dyscyplina pracy, sprawy socjalne, obsługa kancelaryjna Biblioteki, sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawy ochrony przeciwpożarowej, zaopatrzenie materiałowe, sprawy remontów bieżących i kapitalnych, inwestycje.

Sprawy osobowe.

Stan etatów pracowniczych na koniec roku sprawozdawczego wynosił 107 stanowisk, z czego przypadło na:

służbę biblioteczną	73 etaty
administrację	10 etatów
obsługę	24 etaty

Obsada personalna na dzień 31 grudnia 1966 r. była następująca:

Dyrektor	doc. dr Jacek Koraszewski
Wicedyrektor	kustosz mgr Paweł Bruski

I. Dział Księgozbiorów

Kierownik działu: kustosz mgr Helena Materla

Sekcja uzupełnienia zbiorów

Kierownik: bibliotekarz mgr Maria Żywirska

Pracownicy sekcji:
1/ bibliotekarz Władysława Stoińska
2/ bibliotekarz Wanda Szyprowska
3/ mł. bibliotekarz Zofia Kosiba
4/ pom. bibliotekarza Barbara Łomnicka

Sekcja inwentaryzacji, konserwacji i pomieszczenia zbiorów

Kierownik: mł. bibliotekarz mgr Danuta Blicharz

Pracownicy sekcji:
1/ bibliotekarz Halina Milas
2/ pom. bibliotekarza Irena Turczyk
3/ st. magazynier Stefania Sojka
4/ magazynier Krystyna Jałowy
5/ magazynier Dorota Przondziono

Referat dubletów i wymiany

Pracownik: st. bibliotekarz mgr Barbara Celuch

Stacja mikrofilmowa

Pracownik: pom. bibliotekarza Barbara Frąckowiak

II. Dział Opracowania Zbiorów

Kierownik działu: kustosz Regina Roguszczak

Sekcja opracowania podstawowego

Kierownik: bibliotekarz Krystyna Poida

Pracownicy sekcji:
1/ bibliotekarz mgr Danuta Musioł /na niepełnym etacie/
2/ bibliotekarz mgr Felicja Nanke-Manz /na niepełnym etacie/
3/ mł. bibliotekarz Zofia Wojtkiewicz /na niepełnym etacie/
4/ pom. bibliotekarza Danuta Polczyk
5/ pom. bibliotekarza Józefa Skoczylas

Sekcja opracowania rzeczowego

Kierownik: st. bibliotekarz Janina Łempicka

Pracownicy sekcji:
1/ bibliotekarz Zbigniew Biedrzycki
2/ st. magazynier Helena Związek

Sekcja katalogów

Kierownik: mł. bibliotekarz Maria Fikus

Pracownicy sekcji:
1/ pom. bibliotekarza Ida Kaute /na niepełnym etacie/
2/ pom. bibliotekarza Maria Konkorska
3/ pom. bibliotekarza Marianna Witaszek

III. Dział Bibliograficzno - Informacyjny

Kierownik działu: adiunkt naukowo-badawczy mgr Edward Engelking

Pracownia bibliograficzna

Kierownik: adiunkt naukowo-badawczy
mgr Teresa Służałek

Pracownicy sekcji: 1/ bibliotekarz mgr Maria Janota
2/ mł. bibliotekarz mgr Hanna Kowalczyk

Biuro informacji bibliograficznych

Kierownik: st. asystent naukowo-badawczy
mgr Janina Woźnicka

Pracownicy sekcji: 1/ mł. bibliotekarz mgr Krystyna Heska-Kwaśniewicz
2/ mł. bibliotekarz mgr Jadwiga Sitko

IV Dział Udostępniania Zbiorów

Kierownik działu: st. kustosz dyplomowany
mgr Grzegorz Groebl

Sekcja czytelń i pracowni naukowych

Kierownik: st. bibliotekarz Irena Łogusz

Pracownicy sekcji: 1/ mł. bibliotekarz mgr Halina Nawrocka
2/ st. magazynier Małgorzata Wolf
3/ magazynier Małgorzata Furch
4/ magazynier Cecylia Kaszta
5/ magazynier Renata Marzec

Sekcja wypożyczalń

Kierownik: bibliotekarz Halina Kowalczyk

Pracownicy sekcji: 1/ bibliotekarz mgr Barbara Heidenreich
2/ mł. bibliotekarz mgr Elżbieta Marzec
3/ mł. bibliotekarz mgr Maria Michalewicz
4/ pom.bibliotekarza Małgorzata Piofczyk
5/ magazynier Dorota Lorenc

Sekcja wystaw i propagandy czytelnictwa

v a c a t

Pracownia Śląska

Kierownik: kustosz dyplomowany dr Alojzy Targ

Pracownicy sekcji:
1/ bibliotekarz Franciszek Piecha /na niepełnym etacie/
2/ pom. bibliotekarza Marek Zacharyasz
3/ st. magazynier Jan Turski
4/ magazynier Gertruda Śleziona /na niepełnym etacie/

V. Dział Czasopism

Kierownik działu: st. kustosz dyplomowany mgr Aniela Kowalczyk

Pracownicy działu:
1/ st. bibliotekarz mgr Irena Antonów
2/ st. bibliotekarz Krystyna Cibis
3/ bibliotekarz mgr Łucja Butlerowa
4/ bibliotekarz Maria Jastrzębska
5/ pom. bibliotekarza Halina Woźniak

VI. Dział Zbiorów Specjalnych

Kierownik działu: kustosz doc. dr Józef Mayer

Sekcja rękopisów i starodruków

Kierownik: st. bibliotekarz mgr Zofia Wróblewska

Pracownik sekcji: bibliotekarz Jolanta Sadowska

Sekcja zbiorów kartograficznych, graficznych i muzykaliów

Pracownik sekcji: st. bibliotekarz mgr Marian Rząca

VII. Dział Administracyjno - Gospodarczy

Kierownik działu: Wanda Kubela

Sekcja gospodarcza

Kierownik: st. referent gospodarczy Helena Hoffman

Biblioteka Śląska

Pracownicy sekcji: 1/ mł. referent gosp. Erna Morawiec
2/ telefonistka Franciszka Kowalczyk

Sekretariat

Kierownik: st. referent administr. Bogumiła Woś

Pracownicy sekcji: 1/ referent administr. Jadwiga Michejda /na niepełnym etacie/
2/ mł. referent administr. Elżbieta Kulik

Radca prawny: dr Anzelm Gorywoda /na niepełnym etacie/

VIII. Stanowisko pracy - główny księgowy

Główny księgowy: Cecylia Blanik

Pracownicy finans.-księgowi: 1/ st. referent d/s plan. i budż. Helena Tomala
2/ mł. referent finans. Wanda Blanik

IX. Oddział w Bytomiu

Kierownik: kustosz mgr Artur Wycisk

Pracownicy Oddziału: 1/ adiunkt naukowo-badawczy dr Henryk Kot
2/ bibliotekarz Małgorzata Kosmala
3/ bibliotekarz Krystyna Pietrykowska
4/ st. magazynier Klara Meissner
5/ magazynier Barbara Szatton
6/ magazynier Maria Szwedka

X. Oddział Zabytkowy w Cieszynie

Kierownik: kustosz Ludwik Brożek /na niepełnym etacie/

Pracownicy Oddziału: 1/ st. bibliotekarz Andelin Wadowski

Pracownicy Oddziału: 2/ st. bibliotekarz mgr Franciszek Zahradnik
3/ st. magazynier Helena Karpińska

Ogółem było w dniu 31 grudnia 1966 r. zatrudnionych 114 pracowników, a mianowicie:

2 samodzielnych pracowników nauki
4 pomocniczych pracowników naukowo-badawczych
70 pracowników służby bibliotecznej /w tym 7 osób na niepełnym etacie/
11 pracowników administracyjnych /w tym 2 osoby na niepełnym etacie/
27 pracowników obsługi /w tym 8 osób na niepełnym etacie/

Liczba zatrudnionych pracowników obsługi na dzień 31 grudnia 1966 r. wynosiła:

w Centrali w Katowicach:

1 portier
1 st. dozorca
2 szatniarki
11 sprzątaczek
1 goniec
2 palaczy /na niepełnym etacie/
1 rzemieślnik gospodarczy
1 kierowca samochodowy

w Oddziale w Bytomiu

2 szatniarzy /na niepełnym etacie/
1 rzemieslnik gospodarczy /na niepełnym etacie/
3 sprzątaczki /w tym 2 na niepełnym etacie/

w Oddziale Zabytkowym w Cieszynie:

1 sprzątaczka /na niepełnym etacie/

Fluktuacja w stanie zatrudnienia w 1966 r. przedstawiała się następu:

Przyjęto do pracy:

8 pracowników służby bibliotecznej
1 pracownika administracyjnego
10 pracowników obsługi

Zwolniono:

8 pracowników służby bibliotecznej

z tego: 6 na własne żądanie
2 na skutek przeniesienia służbowego

1 pracownika administracyjnego - na skutek wypowiedzenia umowy o pracę przez Bibliotekę

8 pracowników obsługi

z tego: 1 na własne żądanie
2 na skutek upływu czasu trwania umowy o pracę
4 na skutek rozwiązania stosunku pracy przez Bibliotekę bez wypowiedzenia
1 na skutek przejścia na rentę inwalidzką.

W roku 1966 Biblioteka Śląska uzyskała uprawnienie zatrudnienia pracowników naukowo-badawczych /Zarządzenie Nr 6 Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki z dnia 31 stycznia 1966 r./ oraz bibliotekarzy dyplomowanych /Zarządzenie Nr 30 Min. Kult. i Sztuki z dnia 21 lutego 1966 r./

W związku z powyższym Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało stanowiska pracownika naukowo-badawczego w Bibliotece Śląskiej następującym pracownikom:

stanowisko adiunkta naukowo-badawczego: mgrowi Edwardowi Engelkingowi, mgrowi Henrykowi Kotowi oraz mgr Teresie Służałek, stanowisko st. asystenta naukowo-badawczego mgr Janinie Woźnickiej.

Stanowiska bibliotekarzy dyplomowanych przyznano 3 pracownikom Biblioteki Śląskiej, mianowicie:
stanowisko starszego kustosza dyplomowanego mgrowi Grzegorzowi Groeblowi i mgr Anieli Kowalczyk, a stanowisko kustosza dyplomowanego drowi Alojzemu Targowi.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1966 r. w sprawie uposażenia pracowników służby bibliotecznej /Dz. U. Nr 37, poz. 225/ oraz z dnia 30 lipca 1966 r. w sprawie ustalenia stanowisk, kwalifikacji i uposażenia prezydiów rad narodowych /Dz. U. Nr 30 poz. 180/ przeprowadzona została regulacja płac pracowników Biblioteki Śląskiej, w wyniku której 93 pracowników otrzymało wyższe uposażenie.

W roku 1966 przyznano 150 nagród na ogólną sumę zł 43.500,-, w tym 91 nagród z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet oraz 59 nagród z okazji świąt i rocznic państwowych.

Sprawy gospodarcze.

W roku sprawozdawczym oddano do użytku nową łącznicę telefoniczną. Uruchomienie łącznicy poprzedziły prace związane z remontem sieci telefonicznej. Do poważnych osiągnięć gospodarczych należy zaliczyć zakup urządzenia dźwigowego /dźwigu towarowo-osobowego Q = 500 kG/.

W roku sprawozdawczym zostały przeprowadzone roboty adaptacyjne pomieszczenia na maszynownię dźwigu oraz szybu dźwigowego, montaż urządzenia dźwigowego nastąpi po wyznaczeniu terminu przez Zakłady Urządzeń Dźwigowych w Warszawie.

Dzięki uzyskaniu dodatkowych środków na inwestycje zakupiono dalsze urządzenia stacji mikrofilmowej, mianowicie kopiarkę i wywoływaczkę typu "Dokumator".

W celu podniesienia bezpieczeństwa pożarowego wszczęto starania o zakup urządzenia sygnalizacji pożaru typu "ARGUS", opartego na działaniu jonizacyjnym.

W ramach remontów bieżących zostały wykonane roboty malarskie w centrali w Katowicach oraz w Oddziale w Bytomiu. W Katowicach zostały pomalowane: główna klatka schodowa, sala wystaw, sala odczytowa i inne pomieszczenia biblioteczne - razem 18. W Bytomiu pomalowano czytelnię, szatnię i pomieszczenia biurowe. Ponadto w pomieszczeniach Działu Bibliograficzno-Informacyjnego zainstalowano oświetlenie świetlówkowe /jarzeniowe/.

Pracownia Bibliograficzna oraz Księgowość otrzymały nowe umeblowanie biurowe.

VIII. Stanowisko pracy - Główny księgowy

Sprawy finansowe.

Preliminarz budżetowy na 1966 rok zamykał się kwotą zł 4.708.140,-. Wydatki budżetowe wyniosły łącznie zł 4.702.992,95, z czego przypada na wydatki na uzupełnienie i konserwację zbiorów zł 1.225.819,41.

IX. Oddział w Bytomiu.

Zakres prac: prowadzenie czytelni i magazynów, prace katalogowe, ewidencyjne, inwentaryzacyjne, prace z czytelnikiem, propaganda książki i czytelnictwa, poradnictwo informacyjno-bibliograficzne, organizowanie wystaw, pokazów i pogadanek i ewidencja czytelników.

W zakresie prac magazynowych dokonano przemieszczenia dzieł zwartych i ciągłych, zwiększono ilość miejsca w magazynie dla czasopism wydzielonych, fragmentów czasopism i druków zwartych, przejętych do akcesji ze Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych Biblioteki Narodowej. Przemieszczeniem objęto także czasopisma z roku 1965. Łącznie z drukami zwartymi ilość przemieszczonych zbiorów wyraża się liczbą 15.500 wol.

Prace kontrolne i ewidencyjne polegały w roku 1966 na dalszym porządkowaniu i sporządzaniu opisów katalogowych broszur szkolnych; kontrolą objęto 1500 jednostek.

Wydzielanie i opracowanie czasopism Oddziału, a także prace nad fragmentami czasopism z lat międzywojennych i starszych ujmują następujące liczby:

Ujęto resztę dubletów fragmentów czasopism i opracowano 210 tyt., wydzielono 520 wol. Kontynuowano również prace selekcyjne na rzecz Centrali Biblioteki Śląskiej.

Opracowanie zbiorów objęło druki nowe, przejęte ze Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych Biblioteki Narodowej. Przekazano do akcesji 1.006 wol. Ponadto kontynuowano prace nad katalogiem typograficznym zbiorów Oddziału przez skopiowanie kart katalogowych w ilości 500 kart.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono melioracje katalogu alfabetycznego i systematycznego czytelni /przepisywanie kart zużytych, uzupełnianie katalogu alfabetycznego odsyłaczami, rozbicie katalogu na węższe pojęcia rzeczowe/. Wyraziło się to cyfrą około 500 kart katalogowych.

Księgozbiór podręczny i zaplecza wzrósł o 1300 wol. i 270 tyt. czasopism bieżących na rok 1966, głównie polskich i rosyjskich.

Przeprowadzono w r. sprawozdawczym nast. prace z czytelnikiem: kart czytelniczych wydano 1507, odwiedzin czytelniczych było 11.313, a więc nieco mniej niż w ub. roku /12.416/, ze względu na reorganiza-

cję i malowanie czytelni z tych powodów przez 3 tygodnie nieczynnej, udostępniono w czytelni 15.713 t. wydawnictw zwartych i 56.648 jednostek czasopism bieżących i starszych /nieoprawnych/, konserwacji poddano 711 wol. książek.

W ramach reorganizacji księgozbioru podręcznego czytelni przeprowadzono szkontrum dzieł zwartych i ciągłych czytelni. Dla celów informacji, których udzielono 2.633, uzupełniono kartoteki bibliograficzno-informacyjne z zakresu literatury pięknej i wiedzy o Śląsku o ok. 400 opisów. Ponadto udzielono 511 informacji katalogowych w związku z kwerendami nadesłanymi przez Działy III i IV Centrali w Katowicach.

Ze zbiorem podręcznym oraz z pracą w czytelni zapoznało się 546 uczniów szkół średnich, przybyłych do Oddziału w 20 grupach.

Pokazów specjalnych, cieszących się dużym powodzeniem, było 10 o następującej tematyce:

1. Czasopisma na r. 1966
2. Dzień Kobiet 1966
3. 45-lecie powstań śląskich
4. Plebiscyt na Górnym Śląsku.
5. 1 - Maja
6. Czasopismo "Kocynder"
7. Warszawa wczoraj i dziś
8. Rok Sienkiewiczowski
9. Dzień Nauczyciela
10. Dzień Górnika.

W dniu 19.4.1966 r. i 20.6.1966 odbyły się 2"Wieczory Biblioteki Śląskiej", na których wygłosili odczyty:

1. Jan Drohojowski:Kultura Ameryki Południowej /osób 51/ 19.IV.;
2. Doc. dr W. Studencki: Życie i twórczość H. Sienkiewicza /osób 256/ 20.VI.

Stary zasób zbiorów kartograficznych, dotychczas nie opracowanych, został w ubiegłym roku wydzielony z innych zbiorów bibliotecznych i przygotowany do kartograficznego opracowania. Zakończenie tych prac przewidziane jest za kilka lat. W roku sprawozdawczym opracowano 200 pozycji.

X. Oddział zabytkowy w Cieszynie

Zakres prac: porządkowanie, opracowanie i udostępnianie zbiorów, ich konserwacja i uzupełnianie, poradnictwo informacyjno-bibliograficzne, prowadzenie czytelni i wyposażenie jej w pomoce naukowe, wypożyczanie książek, ewidencja czytelników.

W roku sprawozdawczym praca Oddziału odbywała się w jeszcze trudniejszych warunkach aniżeli w latach poprzednich. Na skutek zarządzenia inspektora pracy Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki do spraw bhp wstrzymano pracę w pomieszczeniach Oddziału Zabytkowego. Biblioteka była niedostępna dla czytelników od końca stycznia do 22 kwietnia 1966 r. Zarządzenie o zamknięciu Oddziału wydano ze względu na niebezpieczeństwo grożące pracownikom i czytelnikom z powodu wadliwej konstrukcji dachu i pęknięć w murach budynku Muzeum, w którym mieści się Oddział. Dopiero po wniesieniu odwołania przez kierownictwo Muzeum, jako głównego użytkownika gmachu, popartego ekspertyzą rzeczoznawców, inspektor pracy do spraw bhp uchylił swój nakaz i 23 kwietnia 1966 r. można było rozpocząć pracę w bibliotece.

W III i IV kwartale przystąpiono do remontu budynku. Prace ślusarskie i murarskie wykonywano również w pomieszczeniach bibliotecznych. W tym celu konieczne było usunięcie książek z niektórych regałów i zabezpieczenie książek przez zasłonięcie regałów i szaf. Część dzieł była w tym okresie w ogóle niedostępna.

Stan ten odbił się bardzo niekorzystnie na wykonaniu planu pracy. Napływ czytelników był znikomy w ciągu całego roku. Wydano zaledwie 63 karty biblioteczne na 100 zaplanowanych, a odwiedzin było tylko 364 na 900 zaplanowanych. Udostępniono ogółem w czytelni i wypożyczalni 536 tomów dzieł zwartych /plan 800/, 780 roczników periodyków /plan 1.000/, 18 tek archiwaliów ze zbiorów T. Regera i 2 mapy. Do innych bibliotek wypożyczono 30 woluminów dzieł zwartych i 25 roczników periodyków. Sprowadzono dla czytelników z innych bibliotek /przeważnie z Centrali w Katowicach/ 61 woluminów dzieł zwartych i 7 roczników periodyków. Udzielono około 400 informacji bibliograficznych i bibliotecznych. Uzupełnianie księgozbioru przez Centralę przebiegało sprawniej aniżeli w latach ubiegłych. Oddział otrzymał 296 wol. dzieł zwartych /plan wynosił 250 wol./; poza tym z prenumeraty wpływało 58 tytułów czasopism.

Plan opraw u introligatora nie został wykonany, natomiast plan prac introligatorskich i konserwacyjnych we własnym zakresie został ilościowo przekroczony. Odmyto 378 wol., przeprowadzono 46 drobnych reparacji, oklejono 19 grzbietów, sporządzono 14 nowych okładek, zeszyto 6 wol., polepiono karty w 19 wol. i wydezynfekowano 1 wol. Ponadto odkurzono i ułożono na miejscu część książek wyjętych z powodu remontu z regałów.

Zaplanowane szkontrum biblioteki L. Szersznika z równoczesnym sporządzeniem skróconych kart katalogowych nie zostało przeprowadzone.

Przepisano 800 kart katalogowych /plan 1.000/ książek wydzielonych z księgozbioru Muzeum, które przekazane zostały Oddziałowi Zabytkowemu, oraz wpisano do księgi inwentarza 420 pozycji książek wydzielonych z Muzeum /plan 500 poz./.

Opracowano 2.400 wol. książek z dawnych zasobów, dotychczas nie objętych inwentarzem /plan 3.000 wol./; napisano 1.236 kart katalogowych głównych i 373 karty odsyłaczowe; wpisano do księgi 1.053 pozycje.

Zaplanowany Wieczór Biblioteki Śląskiej nie odbył się.

Prace administracyjne, jak załatwianie korespondencji, spraw bankowych i kasowych itp. prowadzono na bieżąco.

Poza planem urządzili pracownicy H. Karpińska i mgr Fr. Zahradnik wystawę w Domu Kultury w Cieszynie pt.: " Artystyczna oprawa książki Heleny Karpińskiej" z prelekcją i oprowadzaniem większych grup zwiedzających. Prócz tego H. Karpińska brała udział w wystawie Tow. Przyjaciół Książki w Warszawie dnia 26.3.1966 r.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I ZAWODOWA PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

Doc. dr Jacek Koraszewski,
dyrektor Biblioteki Śląskiej, poseł na Sejm PRL, członek Krajowego Komitetu Obrońców Pokoju, członek Komisji Koordynacyjnej Instytutów Zachodnich w Poznaniu, członek Prezydium Komitetu Koordynacyjnego Badań Niemcoznawczych, członek Rady Naukowej przy Radzie Naczelnej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, członek Instytutu Śląskiego w Opolu, Instytutu Zachodniego w Poznaniu, Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich, współpracownik Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Doc. dr Józef Mayer,
kustosz, członek Komisji Historycznoliterackiej Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk oraz jej Podkomisji Śląskiej, zastępca przewodniczącego Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, członek Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, docent przy Katedrze Historii Literatury Polskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach.

Ogłosił:

Egzemplarze dzieł Dantego z Biblioteki Śląskiej na wystawie warszawskiej "Dante w Polsce". - Biuletyn Informacyjny Biblioteki Śląskiej R. 10: 1965 nr 3 /39/ - s. 103-111, druk: 1966.

"Jantaszek z wojny moskiewskiej". /1661/. Nieznany utwór polskiej literatury mieszczańskiej XVII w. - Rocznik IV Komisji Historycznoliterackiej Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Krakowie. Wrocław - Warszawa - Kraków 1966 s. 29-82 i odbitka s. 53, 1 nlb.

Nowi współpracownicy Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego z grona pracowników Biblioteki Śląskiej. - Biuletyn Informacyjny Biblioteki Śląskiej R.11: 1966 nr 1/2 /41/42/ s. 40-43.

Wygłosił następujące referaty:
Danteana śląskie /28 II 1966 w Podkomisji Śląskiej w Katowicach Komisji Historycznoliterackiej Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk, 26 III 1966 w Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego we Wrocławiu /Streszczenie: PAN,

Oddział w Krakowie. Komisja Historycznoliteracka, Podkomisja Śląska. Streszczenia odczytów, R.2 Katowice 1966 s.9-11.
Druki aktów konstytucyjnych w Bibliotece Śląskiej /11 V 1966 na konferencji szkoleniowej w Bibliotece Śląskiej/.

O bibliotekach florenckich /6 XII 1966 w Klubie Literackim przy Związku Zawodowym Literatów Polskich w Bytomiu; 15 XII 1966 w Podkomisji Śląskiej w Katowicach Komisji Historycznoliterackiej Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk, 21 XII 1966 na "Wieczorze Biblioteki Śląskiej" w Katowicach /Streszczenie: PAN, Oddział w Krakowie. Komisja Historycznoliteracka, Podkomisja Śląska. Streszczenia odczytów, R.2. Katowice 1966, s.35-36.

Przegląd nowych nabytków w Dziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki Śląskiej w r. 1965. Rękopisy /18 II 1966 na konferencji szkoleniowej w Bibliotece Śląskiej/.

Mgr Edward Engelking,
adiunkt naukowo-badawczy, współpracownik Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Dr Henryk Kot,
adiunkt naukowo-badawczy. 27 października 1966 obronił pracę doktorską na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego pt. "Historia nowożytnej kartografii Śląska 1800 - 1939 /poza kartografią urzędową/" i uzyskał tytuł doktora nauk przyrodniczych. Współpracuje z Oddziałem Dokumentacji Instytutu Geograficznego w Lipsku, przesyłając streszczenia w języku niemieckim bieżących publikacji polskich z zakresu geografii. Bierze udział w pracach badawczych dla Śląskiej Kartoteki Biograficznej, prowadzonych przez Śląski Instytut Naukowy w Katowicach.

Mgr Janina Woźnicka,
starszy asystent naukowo-badawczy. Uczestniczka seminarium doktoranckiego przy Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Od czerwca 1964 r. otwarty przewód doktorski na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, Katedra Bibliotekoznawstwa. Temat pracy: "Kalendarze śląskie od Wiosny Ludów do powstań śląskich".

Ogłosiła:

Materiały do bibliografii polskich kalendarzy na Śląsku od Wiosny Ludów do powstań śląskich. I. Kalendarze cieszyńskie. - "Zaranie Śląskie" R.29:1966 z.1 s. 115-121. i nadbitka.

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Śląskiej w r. 1965. - Biul. Inform. Bibl. Śląskiej R.11:1966 nr 1/2 /41/42/ s.6-39 i nadbitka.

Spis treści "Biuletynu Informacyjnego Biblioteki Śląskiej" R.1:1956 - R.10:1965 i indeks. - Biul. Inform. Bibl. Śląskiej R.11:1966 nr 1/2 /41/42/ s. 109-132 i nadbitka.

Wygłosiła następujące referaty:

Utwory literackie w kalendarzach śląskich /1844-1919/. 3.XI.1966 w Podkomisji Śląskiej Komisji Historycznoliterackiej Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk w Katowicach.

Z wycieczki szkoleniowej do bibliotek w Budapeszcie. Łącznie z mgr Materlanką na konferencji szkoleniowej w Bibliotece Śląskiej 12.IX.1966.

Dawne kalendarze polskie na Śląsku. - Wywiad w Polskim Radio Rozgłośnia Katowice 28.XII.1966.

Mgr Grzegorz Groebl,
starszy kustosz dyplomowany, starszy wykładowca w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach, członek Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, współpracownik Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

W dniach 9 - 11 sierpnia wygłosił cykl wykładów w ramach szkolenia wewnętrznego: 1. Bibliotekarz - człowiek, zawód; 2. Gromadzenie zbiorów; 3. Wiedza o książce; 4. Opracowanie zbiorów; 5. Udostępnianie zbiorów; 6. Informacja i propaganda biblioteki.

Mgr Aniela Kowalczyk,
starszy kustosz dyplomowany. Współpracuje z redakcją Górnośląskiego Słownika Biograficznego. Opracowała 2 życiorysy do zeszytu próbnego: Franciszka Koraszewska /1868 - 1947/, Jadwiga Marek /1885 - 1939/.

Dr Alojzy Targ,
kustosz dyplomowany, redaktor Górnośląskiego Słownika Biograficznego, członek Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach oraz Instytutu Śląskiego w Opolu, członek Rady Naukowej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, członek Komisji Głównej Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, współpracownik Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Ogłosił:

Duszpasterska i dobroczynna działalność duchowieństwa w okresie klęsk żywiołowych na Górnym Śląsku. - "Nasza Przeszłość" Kraków t.24:1966 s. 259 - 274.

Marcin Kopiec /1843 - 1919/. - "Zarania Śląskie" R.29:1966 z. 2 s. 307 - 317.

Sylwetki zasłużonych ludzi Śląska. - "Kalendarz Śląska TRZZ" na rok 1967. Katowice 1966 s. 102 - 110.

Kustosz Ludwik Brożek, kierownik Oddziału Zabytkowego Biblioteki Śląskiej w Cieszynie, kierownik Muzeum w Cieszynie, członek Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, członek zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Cieszynie i zarządu głównego "Macierzy Ziemi Cieszyńskiej".

Ogłosił:

Adolf Fierla po 25 latach. - "Zwrot" R.17: 1966, nr 11

Cieszyn a Kraków. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966, nr 28-29

Dziejowe znaczenie Cieszyna. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966, nr 25

Książki - pomniki. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966, nr 30

Paweł Stalmach. - "Zwrot" R.17 : 1966, nr 11

Rok Sienkiewicza. - "Zwrot" R.17 : 1966, nr 10

Sułkowscy na Śląsku. Kalendarz Beskidzki na rok 1967, Bielsko-Biała 1966, s. 113-115.

W 75 rocznicę zgonu Pawła Stalmacha. - "Poglądy" R.5: 1966, nr 22

Władysław Wójcik. - "Zwrot" R.17 1966 nr 12

Zaranie Śląskie /1907-1967/. Kalendarz Śląski na rok 1967, Ostrawa 1966, s. 131-134

Związki Cieszyna z innymi regionami Polski. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966, nr 31.

Wspólnie z Z. Hierowskim przygotował do druku książkę W. Ogrodzińskiego "Dzieje piśmiennictwa śląskiego" /Śląski Instytut Naukowy/, w której opracował uzupełnienia bibliograficzne i dopełnił słownik pisarzy.

Mgr Helena Materla,
kustosz, uczestniczka seminarium doktoranckiego przy Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego im. Bolesława Bieruta. Roboczy temat pracy: "Czytelnictwo mieszczan krakowskich w XVIII wieku".

Regina Roguszczak,
kustosz, bierze udział w pracach badawczych dla Śląskiej Kartoteki Biograficznej, prowadzonych przez Śląski Instytut Naukowy w Katowicach.

Mgr Irena Antonów,
starszy bibliotekarz. Współpracuje z redakcją Górnośląskiego Słownika Biograficznego. Opracowała dwa życiorysy do zeszytu próbnego Walenty Rakoniewski /1884 - 1939/; Alfons Zgrzebniok /1891 - 1937/.

Mgr Danuta Szyndler-Musiołowa,
starszy bibliotekarz, współpracownik Pracowni Bibliografii Polskiej XIX wieku w Krakowie: prace uzupełniające na podstawie zbiorów Biblioteki Śląskiej.

Andelin Wadowski,
starszy bibliotekarz, członek zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Cieszynie, bierze udział w pracach dla Śląskiej Kartoteki Biograficznej, prowadzonych przez Śląski Instytut Naukowy w Katowicach.

Ogłosił:

Księgozbiór Tadeusza Regera w Cieszynie. - "Zaranie Śląskie" R. 39 : 1966, zeszyt 1, s. 133-137.

Mgr Zofia Wróblewska,
starszy bibliotekarz

Ogłosiła:

Ignacy z Sielca Witosławski. Oboźny polny koronny. /Przyczynek do bibliografii polskiej/.- "Biul. Inf. Bibl. Śl." R.10:1965 nr 4/40/ s.157-165.

Mgr Franciszek Zahradnik,
starszy bibliotekarz, wykładowca /z zakresu zagadnień kultury współczesnej/ w Studium Nauczycielskim w Cieszynie, prezes Zarządu Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w Cieszynie, czło-

nek Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Cieszynie, członek Zarządu Głównego Macierzy Ziemi Cieszyńskiej w Cieszynie, wykładowca i II sekretarz Zarządu Powiatowego Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Cieszynie, członek Zespołu Konsultantów i Wizytatorów przy Zarządzie Wojewódzkim Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Katowicach, członek Prezydium Społecznej Rady Domu Kultury w Cieszynie, członek Komisji Kultury oraz Zespołu do spraw Klubów przy Kom. Pow. PZPR w Cieszynie.

Ogłosił:

Człowiek społecznej pasji /Gustaw Foltyn/. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 37 s.2, portr.

Dom Kultury w Cieszynie. W: Współdziałanie towarzystw regionalnych z instytucjami kulturalnymi. /Wyd./ Min. Kultury i Sztuki - Dep. Pracy Kult.-Oświatowej i Bibliotek. Warszawa 1966 s. 92 - 96.

Ekslibris śląski. - "Poglądy." R.5: 1966 nr 2 s.18.

Henryk Sienkiewicz - pisarz wciąż żywy. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 48 s.4.

Kongres Polonistów. /Jubileuszowy Zjazd /z okazji 80-lecia/ Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w Gdańsku w dniach 28 - 30.3. 1966 r./. - Głos Ziemi Cieszyńskiej R.12:1966 nr 17 s.4.

Obchody Tysiąclecia na Ziemi Cieszyńskiej. - Kalendarz Beskidzki 1967. Bielsko-Biała 1966 s.17 - 19.

Recenzja pracy: Wspomnienia Cieszyniaków. Zebrał i opracował Ludwik Brożek. Warszawa 1964. - "Kwartalnik Opolski" R.12: 1966 nr 2 s.116-117.

Rola książki polskiej w dziejach Śląska Cieszyńskiego. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 19 s.4.

Rozwój cieszyńskiego piśmiennictwa. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12:1966 nr 32 s.4.

Śląsk Cieszyński w latach Wiosny Ludów. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 16 s.4.

Śląskie różności naukowe. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 10 s.4; nr 11 s.4; nr 12 s.4; nr 22 s.4; nr 43 s.4; nr 44 s.4.

Udział młodzieży w ruchu narodowym Śląska Cieszyńskiego. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 17 s.4.

W służbie narodu. W drodze do Polski. W łączności z Macierzą. W wyzwolonej Ojczyźnie. Nasz dorobek w Polsce Ludowej. /Cykl artykułów z okazji Kongresu Kultury Polskiej, poświęcony dziejom i roli kultury polskiej na Śląsku Cieszyńskim oraz osiągnięciom życia kulturalno-oświatowego Ziemi Cieszyńskiej w Polsce Ludowej/. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej R.12: 1966 nr nr 37 - 41 s.4.

Wiedza o regionie coraz bogatsza. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12: 1966 nr 30 s.4.

Zorganizował w Domu Kultury w Cieszynie wystawy pt.: "Powstania śląskie w literaturze" oraz "Artystyczna oprawa książek Heleny Karpińskiej".

Poza tym opublikował szereg omówień - recenzji publikacji o tematyce śląskiej oraz kilkanaście informacji o życiu kulturalno-oświatowym w Cieszynie. - "Głos Ziemi Cieszyńskiej" R.12:1966; "Poglądy" R.5: 1966.

Wygłosił następujące referaty:

Dzieje i rola kultury polskiej na Śląsku Cieszyńskim. Referat wygłoszony w Oddziale Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Cieszynie w dn. 3 X 1966 r.

Gustaw Morcinek - zarys życia i twórczości. Referat wygłoszony w Oddziale Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Cieszynie w dniu 24 III 1966 r.

Z tradycji filareckich na Śląsku Cieszyńskim. Referat wygłoszony w Oddziale Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Cieszynie w dniu 22 V 1966 r.

Wygłosił kilkadziesiąt odczytów popularno-naukowych w Cieszynie i powiecie cieszyńskim, związanych z Obchodami Tysiąclecia Państwa Polskiego i Kongresem Kultury Polskiej w ramach akcji odczytowej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Rejonowej Poradni Pracy Kulturalno - Oświatowej w Cieszynie oraz konferencji szkoleniowych w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Cieszynie.

Mgr Maria Janota,
bibliotekarz, uczestniczka seminarium doktoranckiego przy Katedrze Historii Literatury Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Roboczy temat pracy doktorskiej: "Śląsk a wybrani pisarze dwudziestolecia międzywojennego /Zofia Kossak-Szczucka, Pola Gojawiczyńska, Stanisław Wasylewski, Jan Wiktor/".

Mgr Krystyna Heska-Kwaśniewicz
młodszy bibliotekarz, uczestniczka seminarium doktoranckiego przy Katedrze Historii Literatury Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Temat pracy doktorskiej: "Monografia "Zarania Śląskiego" 1907-1939". Asystentka przy Katedrze Historii Literatury Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach, prowadzi zajęcia z poetyki.

Mgr Maria Teresa Michalewska,
młodszy bibliotekarz. Roboczy temat pracy doktorskiej pisanej pod kierunkiem prof. dr Mieczysława Karasia /Uniwersytet Jagielloński/: "Język polskich protokołów wóźnickich od roku 1521 do roku 1900 /na podstawie protokolarza i ksiąg cechowych miasta Woźnik/".

Helena Karpiński,
starszy magazynier Oddziału Zabytkowego w Cieszynie, członek Tow. Przyjaciół Książki w Warszawie, członek Tow. Archeologicznego, Koła Miłośników Exlibrisu, Oddział w Katowicach, członek Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza w Cieszynie.

Wygłosiła prelekcję: "Artystyczna oprawa książki" w Oddziale Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza w Cieszynie w dniu 2.6.1966 r.

Brała udział: w bibliofilskiej wystawie Towarzystwa Przyjaciół Książki otwartej dnia 26.3.1966 r. w Oddziale Druków Specjalnych Biblioteki Narodowej w Warszawie, gdzie wystawiła 25 wykonanych przez siebie ozdobnych opraw, w urządzeniu indywidualnej wystawy swoich opraw artystycznych w cieszyńskim Domu Kultury, zorganizowanej staraniem Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza, otwartej dnia 31.5.1966 r.

Z PRAC BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

Józef Mayer

Polskie teksty konstytucyjne 1347 - 1952 w zbiorach Biblioteki Śląskiej /Pokaz w Dziale Zbiorów Specjalnych — Maj 1966 - Kwiecień 1967/

Obchody "Millenium": 1000-lecia Państwa Polskiego, organizowane w r. 1966, powiązały te uroczystości - zwłaszcza w ich szczytowej fazie końcowej - z 175 zarazem rocznicą Konstytucji 3-go Maja 1791 r. W ten sposób uczczono równocześnie dwa elementy z historii Polski: pierwszy udokumentowany zapis jej pojawienia się na arenie dziejów - i ważny moment próby jej odrodzenia u schyłku dawnej Rzeczypospolitej.

W związku z tymi obchodami zorganizowano w Bibliotece Śląskiej w Katowicach w małej salce obok Zbiorów Specjalnych, w lecie 1966 r. czynny do wiosny 1967 r. pokaz tekstów konstytucyjnych na ziemiach polskich jako norm stanowiących trzon ustroju państwa i stąd zwanych dawniej nieraz "Ustawą główną" lub "Ustawą zasadniczą". Zaprojektowanie wystawy w granicach: od Statutu wiślickiego Kazimierza Wielkiego z 1347 r. poprzez różnorakie "Konstytucje" XVI-XVIII w., analogiczne ustawy z czasów i na terenie trzech zaborów, akty konstytucyjne XX-lecia międzywojennego aż do Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 1952 r. nadało zarazem temu pokazowi charakter przeglądu 600 z górą lat konstytucjonalizmu polskiego. W łączności z pokazem omówiono ponadto założenia i eksponaty wystawy na wewnętrznej konferencji szkoleniowej dla pracowników Biblioteki Śląskiej w dniu 11 maja 1966 r.

Wyeksponowanie tekstów konstytucyjnych z zasobów własnych Biblioteki Śląskiej wiązało się jednocześnie w pewnym stopniu z tradycją i charakterem Biblioteki. Jak wiadomo, wywodzi się ona z powstałego w 1922 r. podręcznego księgozbioru prawniczego ówczesnego autonomicznego Sejmu Śląskiego jako regionalnego organu władzy ustawodawczej. W latach 1924-1936 Biblioteka nosiła nawet oficjalną nazwę "Biblioteki Sejmu Śląskiego"; w r. 1936 została przekształcona na "Śląską Bibliotekę Publiczną"; po upaństwowieniu jej po II wojnie światowej, od 1952 r. nosi obecną nazwę "Biblioteki Śląskiej". Mimo zmieniających się funkcji i nazw, Biblioteka kultywowała zawsze w pewnym stopniu swe pierwotne założenia prawnicze w zakresie gromadzenia zbiorów. Dotyczy to przy tym zarówno wydań nowszych i najnowszych - ze szczególnym uwzględnieniem "silesiaków", jak i pozycji dawnych: od inkunabułów i druków

XVI - XVIII w. o charakterze prawnym po publikacje z w. XIX i XX. Zwłaszcza zaś od czasu stworzenia w niej w 1948 r. Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteka Śląska stara się o gromadzenie w obrębie wchodzącego weń zasobu starych druków - zabytków dawnego prawa polskiego.

Materiały konstytucyjne, wydobyte dla celów wystawowych ze zbiorów Biblioteki, mogły oczywiście tylko w małej części - choćby z racji szczupłości lokalowych - zilustrować przykładowo zagadnienia konstytucjonalizmu polskiego w ich szerokich granicach czasowych, w ich aspekcie historycznym. Niemniej i sam pokaz, i przygotowania do niego, i obecna relacja o nich pozwoliły na zdanie sobie sprawy z dość bogatego stanu zbiorów Biblioteki Śląskiej pod tym właśnie kątem widzenia.

Druki konstytucyjne polskie, przy jednolitym mniej więcej charakterze treści, noszą nazwy dość różne. O ile więc w katalogu rzeczowym mogą być łatwo grupowane razem /z uwzględnieniem wyznaczników chronologicznych od XVI do XX wieku oraz faktu przynależności ziem polskich do różnych państw w okresie rozbiorów/, o tyle w katalogach alfabetycznych mieszczą się pod hasłami rozmaitymi. Tak np. w XVI w. obok "Konstytucji" spotykamy druki tematycznie analogiczne o nazwach: Decreta, Edictum, Litterae, Privilegium, Reces, Statuta, Uniwersał. W całym okresie dawnej Rzeczypospolitej przewagę dość wyraźną ma tutaj jednak liczbowo termin "Konstytucja" w polskiej lub łacińskiej formie. Dość przypomnieć, że w t. 20 "Bibliografii Polskiej" Karola Estreichera hasło to na 33 stronach /s. 35-67/ wypełnia 65 podwójnych kolumn ścisłego druku obejmując ok. 40 tytułów z w. XVI, ok. 200 z XVII i ok. 100 z XVIII w., czyli w sumie ok. 350 pozycji głównych, nie licząc odsyłaczy do nazw pomocniczych: imiennych, odnoszących się do nazwisk ludzi, którzy ze sprawami tymi mieli do czynienia, i - rzeczowych, jak np. Acta, Uchwały, Ustawy itp. Poza tym wśród owych druków napotykamy na teksty specjalne, dotyczące kolejnych bezkrólewi, konwokacji, elekcji, wnoszenia odnośnych pism i uchwał do Metryk państwowych - a więc znowu mamy do czynienia z hasłami odbiegającymi od popularnej nazwy "Konstytucji", a niemniej mającymi z nimi pewien związek i stąd wliczanymi w bibliografiach i opracowaniach do tekstów konstytucyjnych. Wszystko to stwarza pewne dodatkowe trudności w ustaleniu ilości pozycji noszących bezpośrednio lub pośrednio charakter druków konstytucyjnych w szerszym tego słowa znaczeniu - zarówno w nauce, jak i w zasobach bibliotecznych.

W dodatku trzeba pamiętać, że od daty wydania owego t. 20 "Bibliografii Polskiej" Karola Estreichera - rok 1905 - obejmującego możliwie pełny spis konstytucji XVI-XVIII w. według ówczesnego stanu wiadomości o nich, wiedza nasza o tego rodzaju wydawnictwach w ciągu 60 lat znacznie się rozrosła: zarówno odnaleziono wydania przedtem nieznane, jak też w obrębie pozycji znanych i uznawanych do owej pory jako jednolite, w drodze szczegółowych analiz typograficznych wykryto szereg odmian wydawniczych pomnażając tym samym znacznie ilość owych jednostek bibliograficznych.

Wynikło to z samej natury rzeczy: teksty "Konstytucji" poszczególnych sejmów jako zbiory dawnych, zmienianych i nowych praw musiały być przecież rychło i często przedrukowywane, by zaspokoić potrzeby wielu rozmaitych instytucji, które z prawem miały do czynienia i musiały stosować je w aktualnie obowiązującym brzmieniu. Wydawano je zwykle w miejscu zbierania się danego sejmu /najczęściej, ale nie wyłącznie była to Warszawa/ i byli nawet specjalni drukarze, którzy oficjalnie, za osobnymi przywilejami, tym się zajmowali. Takimi byli np. w Warszawie kolejno: Jan Rossowski, Jan Trelpiński, Piotr Elert, Karol Schreiber. [1] Ale byli też inni typografowie, którzy mieli dawne przywileje królewskie na wydawanie zbiorów praw, jak np. krakowskie rodziny drukarskie Piotrkowczyków czy Schedlów. Ponieważ druk konstytucyj, jako wydawnictw niezbędnych w szerokim zasięgu odbiorców, musiał mieć większe nakłady i stąd był też przedsięwzięciem nader dochodowym, poszczególni ich wydawcy zabiegali gorliwie o prawo ich publikowania, a nawet nieraz wydawali je i przedrukowywali po kryjomu. Stąd również rodziły się m. in. owe wielkie ilości wariantów w tego rodzaju wydawnictwach.

Z prac na te tematy wystarczy przypomnieć studium Kazimierza Piekarskiego o chronologii wydań statutów sejmowych z czasów Zygmunta Starego [2], wyróżniające spośród wydawnictw opatrzonych przez drukarza tą samą datą i pozornie jednakowych aż 11 odmiennych wariantów "Statutów" z 1524 r., 8 wariantów "Dekretów" z 1527 r., tyluż

1/ Kazimierz Budzyk: Drukarze urzędowi Rzeczypospolitej szlacheckiej. / W :/ K. Budzyk: Studia z zakresu bibliografii i księgarstwa. Warszawa 1948, s. 43-93.

2/ Kazimierz Piekarski: Uwagi o chronologii wydań statutów sejmowych z czasów Zygmunta Starego. /W:/ "Przegląd Biblioteczny" R.3: 1929 s. 478 - 495.

"Konstytucji" z 1532 r. i "Dekretów" z 1538 r. oraz 4 odmiany "Konstytucji" z 1539 r. Podobne częściowo wyniki przynoszą w odniesieniu do druków konstytucyjnych XVI i XVII w. prace bibliograficzne następnych badaczy: Marii Cytowskiej w odniesieniu do druków urzędowych XVI w.[3/], a Kazimierza Budzyka i Eugenii Triller w odniesieniu do konstytucji z w. XVII[4/]. W wymienionych pracach przeprowadzono bardzo szczegółowe badania nad stroną typograficzną przebadanych różnych wydań i egzemplarzy tekstów urzędowych XVI i XVII w. wykrywając w nich szereg odmian bibliograficznych i zwiększając w ten sposób wydatnie ilość ustalonych wydań konstytucji z owych dwóch stuleci w stosunku do ilości zapisów w "Bibliografii Polskiej" Karola Estreichera. Życzyć by sobie należało, by w niedługim czasie podjęto analogiczną pracę także nad konstytucjami polskimi XVIII w., w zakresie których musimy opierać się nadal na nie wystarczającym już Estreicherze, a które to badania na pewno zwiększyłyby naszą wiedzę o nich o pokaźną ilość nowych odkryć.

Są to studia bardzo drobiazgowe i czasochłonne, wymagające przebadania porównawczego wielkiej ilości egzemplarzy druków - nieraz pozornie zrazu zupełnie takich samych. Wystarczy zaznaczyć, że dla ustalenia identycznych i wariantowych wydań ok. 85 "Konstytucji" z XVII w. Kazimierz Budzyk zbadał 1273 egzemplarze owych wydań z kilkunastu księgozbiorów, wzbogacając ilość opisanych pozycji w stosunku do "Bibliografii Polskiej" Karola Estreichera o ok. 30 pozycji bibliograficznie nowych, zaś Eugenia Triller przez następne badania na tym polu dorzuciła z kolei 26 dalszych nowych pozycji, nieznanych Kazimierzowi Budzykowi, a tym samym i Karolowi Estreicherowi, oraz zmieniła chronologię szczegółową 176 różnych wydań Konstytucji z tego czasu.

3/ Maria Cytowska: Bibliografia druków urzędowych XVI w. Wrocław 1961.

4/ Kazimierz Budzyk: Bibliografia konstytucji sejmowych XVII w. w Polsce. Wrocław 1952.
Eugenia Triller: Bibliografia konstytucji sejmowych XVII w. w Polsce w świetle badań archiwalnych. Wrocław 1963.

Żałować tylko należy, że w pracach tych, opartych na egzemplarzach całego szeregu archiwów i księgozbiorów polskich - opisanych z zanotowaniem ich proweniencji a nawet z sygnaturami tych zbiorów - nie uwzględniono zasobów Biblioteki Śląskiej. Nie wiadomo, czy przy uwzględnieniu ich w tych badaniach odkryto by w niej może jakieś nieznane lub rzadkie wydanie, względnie wariant tych druków; natomiast zanotowanie obok innych także egzemplarzy z Biblioteki Śląskiej w owych spisach tekstów konstytucyjnych wprowadziłoby niewątpliwie jej zasoby w krąg literatury naukowej w tym zakresie. Stąd wzmianka dzisiejsza o nich jest też próbą zasygnalizowania ich dla ew. następnych badań.

Pokaz tekstów konstytucyjnych polskich w Bibliotece Śląskiej otwierał Statut Wiślicki Kazimierza Wielkiego z r. 1347, stanowiący dokument najdawniejszego polskiego prawa pisanego. Zachował się on w rękopiśmiennym przekładzie na język polski z 1460 r. w bibliotece dawniej Działyńskich i Zamojskich, a obecnie Polskiej Akademii Nauk w Kórniku pod Poznaniem. Jego homograficzny przedruk, wykonany przez A. Pilińskiego, został wydany w Poznaniu w 1876 r. przez ówczesnego dyrektora Biblioteki Kórnickiej Zygmunta Celichowskiego. W obrębie pokazu druków konstytucyjnych w Bibliotece Śląskiej reprezentował on jedyny okaz zabytku rękopiśmiennego, aczkolwiek reprodukowanego w tym swoim kształcie - we formie powielonej przez nowoczesną technikę drukarską.

Obok wyłożono Statuta nieszawskie Kazimierza Jagiellończyka z 1454 r. - zrazu dzielnicowe, złączone potem w jeden statut dla całego państwa przez Jana Olbrachta w r. 1496, oraz ustawę radomską Aleksandra Jagiellończyka z 1505 r. zwaną "Nihil novi" od początkowych słów, że "nic nowego nie może być uchwalone bez wspólnego senatorów i posłów ziemskich zezwolenia" - co w praktyce zapoczątkowało zbieranie się posłów i senatorów na sejmowe sesje konstytucyjne.

Następne chronologicznie teksty konstytucyjne polskie na pokazie w Bibliotece Śląskiej dotyczyły odpowiednich druków dawnej Rzeczypospolitej w w. XVI - XVIII. Otwiera ich szereg najstarszy polski pełny zbiór praw, tzw. Statut Jana Łaskiego noszący tytuł łaciński: "Communis Inclyti Poloniae Regni Privilegium", wydrukowany w Krakowie w r. 1506 przez Jana Hallera. Egzemplarz pochodzi z wcielonego po wojnie do Biblioteki Śląskiej księgozbioru rodziny

Szembeków z Poręby pod Chrzanowem w ziemi krakowskiej. Otwarto go na karcie tytułowej, przyozdobionej drzeworytem wyobrażającym kanclerza Jana Łaskiego, wręczającego księgę praw siedzącemu na tronie królowi Aleksandrowi Jagiellończykowi. Osobno wyłożono podobizny fotograficzne dwóch brakujących w oryginale kart: karty 8, zawierającej drugi w kolejności chronologicznej tekst drukowany w języku polskim: ówczesny hymn państwowy "Bogurodzicę" /pierwszy tekst polski drukowany ukazał się w inkunabule: "Statuta Synodalne wrocławskie", tłoczonym we Wrocławiu w 1475 r. przez tamtejszego typografa Kaspra Elyana/ - oraz reprodukcję dużego drzeworytu dwustronnego przedstawiającego posiedzenie sejmu polskiego.

Z kolei pokazano ze wspomnianych wydawnictw sejmowych z czasów Zygmunta Starego - opatrzonych jedną datą wydania, a zróżnicowanych następnie przez Kazimierza Piekarskiego na szereg wariantów wydawniczych - znajdujący się w Bibliotece Śląskiej wariant ósmy "Statutów" z 1524 r., tudzież warianty piąte "Dekretów" z 1527 r., "Konstytucji" z 1532 r. oraz "Dekretów" z 1538 r. ilustrując w ten sposób naocznie różnorakość pozornie takich samych wydań.

Z XVII-wiecznych wydań Konstytucji na 4 wydania zbiorowe /"Konstytucje, Statuta i Przywileje" 1550-1603, Kraków 1603 druk Marka Scharffenbergera; 1550-1616, Kraków 1616 druk Andrzeja Piotrkowczyka; 1550-1625, Kraków 1625 druk Andrzeja Piotrkowczyka; 1550-1637, Kraków 1637 druk Andrzeja Piotrkowczyka/ Biblioteka Śląska nie posiada tylko jednego wydania obejmującego lata 1550-1616. Opracowane szczegółowo przez Kazimierza Budzyka i Eugenię Triller bibliografie konstytucyj polskich XVII w. wyliczają - bez wspomnianych aktów konwokacyjno-lekcyjnych - 59 ich wydań osobnych z poszczególnych lat z okresu 1601-1699 /sejmy nie zbierały się co roku; w latach 1613, 1626, 1629, 1635 i 1649 Sejm zbierał się dwa razy w roku: w styczniu i listopadzie - w 1613 r. w lutym i grudniu/. Wspomniane prace ustaliły też - jak podano - rozliczne warianty typograficzne wydań konstytucyj z owego stulecia. Otóż, nie wchodząc w szczegółowe sprawozdanie z tego, jakie warianty z poszczególnych lat "Konstytucji" Biblioteka Śląska posiada, możemy stwierdzić, iż na owych 59 konstytucji zasadniczych z różnych lat XVII w. w Bibliotece Śląskiej brak tylko 7 roczników: z lat 1601, 1603, 1606, 1673, 1676, 1677 i 1697, przy czym niektóre roczniki z lat reprezentowanych w Bibliotece

znajdują się w niej również w kilku wariantach. Tak samo zaliczone przez wymienionych bibliografów do druków konstytucyjnych - choć o trochę odrębnym charakterze - druki urzędowe XVII-wieczne dotyczące okresów interregnum po śmierci jednego króla, a przed wyborem następcy, konwokacji, czyli zwołań sejmu i senatu dla obioru nowego władcy, oraz akta elekcji nowego kandydata do tronu, znajdują się częściowo w zbiorach Biblioteki Śląskiej, i to nieraz również w różnych odmianach wydawniczych, ustalonych przez cytowanych badaczy. Dowodzi to, iż zespół druków konstytucyjnych XVII w. w Bibliotece Śląskiej jest nader bogaty. Niektóre lata mają wprawdzie luki, liczne są też braki jeśliby szło o pełny komplet wszelkich możliwych wariantów. Trzeba jednakże stwierdzić, iż do studium historyczno-prawnego owych konstytucji, do badania ich treści bez uwzględniania wariantów, stanowiących często tylko zewnętrzne odmiany typograficzne szaty drukarskiej tych samych druków, a nie istotne, rzeczowe odmiany ich zawartości tekstowej - zbiory Biblioteki Śląskiej przedstawiają materiał nader bogaty i dla studiów naukowych niemal w pełni wystarczający.

Brak - jak wspomniano - dotąd szczegółowej bibliografii konstytucji sejmowych polskich z XVIII w. Nie pozwala to na zupełnie dokładne określenie stopnia kompletności ich w Bibliotece Śląskiej. Dlatego za podstawę - niedokładną - takiego częściowego zbadania musimy przyjąć tu te dane, jakich dostarcza nam pod tym względem "Bibliografia Polska" Karola Estreichera - tom jeszcze z r. 1905. Na tej podstawie możemy stwierdzić, że na 23 wydania główne konstytucji XVIII-wiecznych opisane w "Bibliografii Polskiej", w zbiorach Biblioteki Śląskiej nie są reprezentowane tylko 4 roczniki: z lat 1703, 1710, 1712 i 1716, a więc również stosunkowo niewiele. I tu więc materiał do badań historyczno-prawnych przedstawia się wcale dobrze.

Z zasobu druków konstytucyjnych XVI-XVIII-wiecznych wyłożono na pokazie w Bibliotece Śląskiej oczywiście tylko niektóre przykładowo - dla ukazania zarówno tekstów, jak i ich szaty zewnętrznej, z charakterystycznymi drzeworytami na kartach tytułowych: z 4-polowym herbem państwowym z Orłem i Pogonią uszeregowanymi na przemian - a na tym tle z herbem królewskim kolejnych panujących. Obok tekstów konstytucyjnych wyłożono druki pokrewne: Diariusze sejmowe i Inwentarze konstytucyj. Sprowadzało to w szczegółach obraz dawnego par-

lamentaryzmu polskiego do form zbliżonych do dzisiejszych: dawne "konstytucje" zawierające prawa i ustawy uchwalane na kolejnych sejmach w odstępach czasu najwyżej kilkuletnich, a czasem nawet corocznych, dają się przecież porównać raczej nie tyle do konstytucji istotnych, ile do współczesnych "Dzienników Ustaw"; "diaryusze" do Sprawozdań z posiedzeń sejmowych, a "Inwentarze Konstytucyi" - do Skorowidzów "Dziennika Ustaw" czy "Monitora Polskiego". Zasób w Bibliotece Śląskiej "Diaryuszy" i "Inwentarzy" okazał się przy tym również niezbyt skąpy. Z wydań zbiorowych konstytucji XVI-XVIII-wiecznych interesujący wydaje się gruby tom konstytucji z lat 1550-1726 zebrany przez Stanisława Kożuchowskiego, i to raczej z pewnych względów typograficznych: wydany został bowiem, jak opiewa tekst na karcie tytułowej, "w drukarni dziedzicznej wsi mojej Mokrzku" - jednej z prywatnych drukarni wiejskich XVIII wieku.

Konstytucji 3-go Maja 1791 r., jako stanowiącej drugi temat obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego, poświęcono miejsce specjalne; wśród 5 różnych wydań tekstu Konstytucji pokazano też dwa wydania nie notowane przez Karola Estreichera, z tych jedno z współczesnymi dopiskami rękopiśmiennymi. Obok wyłożono inne druki odnoszące się do ówczesnej formy Rządu, a również przekład niemiecki Konstytucji 3-go Maja, drukowany jako wyraz uznania dla jej demokratycznej treści w Berlinie w okresie Wiosny Ludów.

W gablotach następnych pokazano ustawy konstytucyjne obowiązujące na ziemiach polskich w okresie po rozbiorach. A więc "Ustawę Konstytucyjną Xięstwa Warszawskiego" z 1807 r., "Konstytucję Królestwa Polskiego" z 1815 r. zastąpioną po powstaniu 1831 r. przez "Statut organiczny dla Królestwa Polskiego" z 1832 r., a skasowaną następnie zupełnie po upadku kolejnego powstania z 1863 r., wreszcie statut "wolnej, niepodległej i ściśle neutralnej" Rzeczpospolitej Krakowskiej z lat 1815-1846, do czasu wcielenia jej do Austrii. Obok widniały teksty konstytucji: austriackiej, pruskiej i rosyjskiej jako działające na ziemiach polskich.

Ostatnie gabloty ukazały akty konstytucyjne wskrzeszonego Państwa Polskiego: tzw. Małą Konstytucję z 20 II 1919, Konstytucję uchwaloną przez Sejm Ustawodawczy 17 III 1921, jej zmianę po zamachu majowym Józefa Piłsudskiego ustawą z 2 VIII 1926 oraz wprowadzoną na jej miejsce nową Konstytucję: uchwałę sejmową z 22 I 1929 o rewizji Konstytucji

dotychczasowej, tezy nowej Konstytucji uchwalone przez Sejmową Komisję Konstytucyjną 20 XII 1933, a przez Sejm 26 I 1934 - oraz jej tekst po poprawkach Senatu z 16 I 1935 uchwalony przez Sejm 23 III 1935, ogłoszony w miesiąc później 23 IV 1935 i stąd noszący tę datę. Obok wyłożono przedruk Konstytucji z 1935 r. tłoczony w Londynie w 1941 r. jako konstytucyjny druk emigracyjny, tudzież "Ustawę Konstytucyjną dla Województwa Śląskiego" z 15 VII 1920 r. jako dokument o charakterze regionalno-autonomicznym o wadze tekstu konstytucyjnego, na co wskazuje już sama nazwa Ustawy.

Z tekstów konstytucyjnych Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej ukazano Manifest Lipcowy Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z 22 VII 1944, powojenny przedruk z 1945 r. tekstu przywróconej Konstytucji z 17 III 1921 r. oraz tzw. "Małą Konstytucję" o ustroju i zakresie działania organów Rzeczpospolitej Polskiej z 19 II 1947 r. wraz z "Deklaracją praw i wolności obywatelskich". Wreszcie - jako akcent końcowy - Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej z 23 I 1952 i ostateczny jej tekst uchwalony przez Sejm w dniu 22 VII 1952 r.

Wszystkie te druki nowsze nie stanowią już rzadkości i znajdują się powszechnie w księgozbiorach polskich. Są natomiast cenne i wartościowe jako dokumenty konstytucjonalizmu polskiego, ukazanego w obrębie obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego - w Bibliotece Śląskiej pokazem o 600-letniej z górą perspektywie dziejowej.

WYBÓR NABYTKÓW ZAGRANICZNYCH
nowych i z zakupu antykwarycznego

SPIS DZIAŁÓW

I. Encyklopedie, bibliografie, wydawnictwa ogólno-naukowe, statystyka. II. Matematyka, fizyka, chemia, astronomia. III. Technika. IV. Biologia. V. Uprawa ziemi, hodowla zwierząt. VI. Medycyna. VII. Sport i wojskowość. VIII. Geologia, geografia. IX. Krajoznawstwo, archeologia, antropologia. X. Historia. XI. Polityka. XII. Ekonomia. XIII. Socjologia. XIV. Prawo. XV. Naukoznawstwo i pedagogika. XVI. Filozofia, psychologia. XVII. Religioznawstwo. XVIII. Sztuka. XIX. Językoznawstwo. XX. Historia literatury. XXI. Literatura piękna. XXII. Bibliotekoznawstwo i bibliografia. XXIII. Silesiaca.

IX. Krajoznawstwo, archeologia, antropologia

ČISTOV A(leksandr) A(leksandrovič) : Po Tunisu i Livii. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.126, nlb.2. Akademija Nauk SSSR. 289546 II

CLERY Adrien Robinet de: La France contemporaine. Institutions - Géographie. 2 édition complètement revue et mise à jour. München 1966 Max Huebner Verlag 8° s.255, nlb.1, s. tabl. 12. 289562 II

DAVLETOV K(im) S(ajfullovič) : Fol'klor kak vid iskusstva. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s. 363, nlb.5. Akademija Nauk SSSR. Institut Mirovoj Literatury im. A.M. Gor'kogo. 289031 I

(GAJVORON Arkadij Abramovič) : Odessa says: welcome. (Translated by A.A. Driomin). (2 edition revised and enlarged) .(Odessa 1966 Publ. House "Mayak") 8° s. 177, nlb.3. 289018 I

GANN Thomas, GANN Mary: Archeological Investigations in the Corozal District of British Honduras, by ... Washington 1939 Smithsonian Institution 8° s.nlb.2, 66, s.tabl.10. Smithsonian Institution. Bureau of American Ethnology. Chapter from Bulletin 123. Antropological Papers No.7. 176237 II

GOCHMAN I (l' ja) I(osifovič): Naselenie Ukrainy v epochu mezolita i neolita. Antropologičeskij očerk. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.195, nlb.1, s.tabl.28.

Akademija Nauk SSSR. Institut Etnografii im. N.N. Miklucho-Maklaja. 289564 II

(KOLJADA I) : Po solnečnoj Odesse. Kratkij putevoditel. (Tekst: ...) 3 izd. Odessa 1966 Izdat. "Majak" 8° s.157, nlb.3, s.tabl.36. 289019 I

KONOVALOV E(vgenij) M(ichajlovič) , LIPEC Ju(rij) G(rigor'evič): Malavi. Moskva 1966 Izdat."Mysl'" 8° s.78, nlb.2.
U karty mira. 176251 II

MASSON V(adim) M(ichajlovič) : Strana tysjači gorodov. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.147,nlb.1, s.tabl.16.
Akademija Nauk SSSR 289543 II

PAKISTAN. Spravočnik. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.479, nlb.1, mapa 1, err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Narodov Azii. 289550 II

ROZDOROŽNYJ I(van) P(etrovič) , FEDOROV V(ladimir Georgevič) : Finljandija - naš severnyj sosed. Moskva 1966 Izdat.Polit.Liter.8° s.158, nlb.2. 289548 II

(SERGEEVA Nelli Andreevna, NASEKOVSKIJ Roman Leonidovič): Dunaj - reka družby. Krątkij putevoditel'. Odessa 1966 Izdat. "Majak" 8° s.85, nlb.3. 176280 II

SOVETSKAJA Pribaltika. Problemy ekonomičeskoj geografii. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.275, nlb.4.
Akademija Nauk SSSR. Institut Geografii. 289567 II

STAVISKIJ B(oris) Ja(kovlevič): Meždu Pamirom i Kaspiem. ‹Srednjaja Azija v drevnosti› . Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.327, nlb.1, mapy 2.
Akademija Nauk SSSR. 289549 II

ULBRICHT Lotte: Eine unvergessliche Reise. /Zjednoczona Republika Arabska/ 2.Aufl. . Leipzig-Berlin /ok.1966/ Verlag für die Frau 8° s.79,nlb.1. 175622 I

ŽELEZNOVA I(rina) L'(vovna), LEBEDEV I(gor)A(lekseevič): Kivi. Moskva 1966 Izdat."Mysl'" 8° s.181, nlb.2, s.tabl.24.
Putešestvija. Priključenija. Fantastika. 289034 I

ZELINSKY Wilbur: A prologue to population geography.
Englewood Cliffs 1966 Prentice-Hall, Inc.8° s.IX,
nlb.1,150.
Foundations of Economic Geography Series. 289568 II

X. Historia

BYCHOVEC: Chronika. Predislovie, kommentarii i perevod N.N. Ulaščika . Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.152,nlb. 3.
Pamjatniki Srednevekovoj Istorii Narodov Central'noj i Vostočnoj Evropy. Akademija Nauk SSSR. Institut Istorii. 291266 II

FINAL 3 sentjabrja 1945. Istoriko-memuarnyj očerk o razgrome imperialističeskoj Japonii v 1945 g. Pod redakciej R/odiona/ Ja.Malinovskogo. Moskva 1966 Izdat."Nauka" 8° s.349, nlb.3, tabl.1,s.tabl.4, mapy 2. 291274 II

IOANNISJAN A(bgar) R(ubenovič): Kommunističeskie idei v gody Velikoj francuzskoj revoljucii. Moskva 1966 Izdat."Nauka" 8° s.429,nlb.3, err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Istorii. Akademija Nauk Armjanskoj SSR. 291283 II

ISTORIJA S/ojuza/ S/ovetskich/ S/ocialističeskich/ R/espublik/. Annotirovannyj perečen russkich bibliografij izdannych do 1965 g. Izd.2-e, pererab.i dopoln. Moskva 1966 Izdat."Kniga" 8° s.426,nlb.2, err.
Gosudarstvennaja Ordena Lenina Biblioteka SSSR im. V.I.Lenina. Gosudarstvennaja Publičnaja Istoričeskaja Biblioteka RSGSR. 291286 II

LEHMAN Ulf: Der Gottschedkreis und Russland. Deutsch-russische Literaturbeziehungen im Zeitalter der Aufklärung. Berlin 1966 8° s.353,nlb.1.
Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Veröffentlichungen des Instituts für Slavistik. Nr 38. 291289 II

REYNOLDS E.E., BRASHER N.H.: Britain in the twentieth century. 1900-1964. Cambridge 1966 Cambridge Univ. Press 8° s.VIII,374,nlb.1. 290745 I

Die SORBEN. Wissenswertes aus Vergangenheit und Gegenwart der sorbischen nationalen Minderheit. (Verfasst von einem Autorenkollektiv). (2.erweit.und ergänzte Aufl.). Bautzen 1966 VEB Domowina Verlag 8° s.271,nlb.5,s. tabl.36. 290741 I

VNUTRENNJAJA politika francuzskogo absoljutizma 1633 - 1649 gg. Pod redakciej A.D. Ljublinskoj. Moskva-Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.404,nlb.4,err. Akademija Nauk SSSR. Leningradskoe Otdelenie Instituta Istorii. 291305 II

XII. Ekonomia

AGRARSTATISTIK. Autorenkollektiv: Ursula Lange, Alfons Thoms /i in./. 2. Aufl., unveränd. Nachdruck der 1. Aufl. Berlin (1966) Verlag die Wirtschaft 8° s.207, nlb.1. 274654 II

ALEKSEEV J(urij) G(eorgievič): Agrarnaja i social'naja istorija severo-vostočnoj Rusi XV-XVI vv. Perejaslavskij uezd. Moskva-Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.265, nlb.3, err.
Akademija Nauk SSSR. Leningradskoe Otdelenie Instituta Istorii. 274653 II

BERGSON Abram: Essays in normative economics. Cambridge, Massachusetts 1966 The Belknap Press of Harvard Univ. Press 8° s.IX, nlb.1, 246. 274634 II

BONN M.J.: Wealth, welfare or war. The changing role of economics in national policy. Paris 1939 International Institute of Intellectual Co-operation 8° s.50, nlb.1.
International Studies Conference. 274659 II

CAGA V(iktorija) F(rancevna): Sovremennye psevdonaučnye teorii socializma. Moskva 1966 Izdat. "Mysl'" 8° s.269, nlb.2. 274627 II

CHAVIN A., Khavin A.: From wooden plough to atomic power. The story of Soviet industrialisation. (Translated from the Russian by G. Ivanov Mumjiev). Moscow (1966) Progress Publishers 8° s.188, nlb.4, tabl.3, s.tabl.48. 274501 II

DANIJALOV G(adži-Ali) D(anijalovič): Razvitie ekonomiki i kul'tury Dagestana <1945 - 1965 gg.>. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.365, nlb.2.
Dagestanskij Filial Akademii Nauk SSSR. Institut Istorii, Jazyka i Literatury. 274680 II

DENNERY Étienne: Le problème des matières premières. Avec la collaboration de Max Cluzeau, Jean Gottmann /i in./. Paris 1939 Institut Intern. de Coopération Intellectuelle Société des Nations 8° s.244,nlb.3, tabl.skł.4.
Conférence Permanente des Hautes Études Internationales. Le problème des Changements Pacifiques dans les Relations Internationales.4. 274696 II

DESROUSSEAUX J.: L'évolution économique et le comportement industriel. Préface de J.Ullmo. Paris 1966 Dunod 8° s.XXVI,678.
Finance et économie appliquée Vol.19. 274698 II

DUDKIN L(ev) M(ichajlovič): Optimal'nyj material'nyj balans narodnogo chozjajstva. < Modeli dlja tekuščego perspektivnogo planirovanija> . Moskva 1966 Izdat. "Ekonomika" 8° s.183, nlb.1,err. 274605 II

EJDEL'MAN M(oisej) R(uvimovič): Mežotraslevoj balans obščestvennogo produkta. < Teorija i praktika ego sostavlenija> . Moskva 1966 (Izdat."Statistika") 8° s.374,nlb.2,tabl.skł.2,err. 274445 II

GEORGESCU-ROEGEN Nicholas: Analytical economics. Issues and problems. Cambridge, Massachusetts 1966 Harvard Univ.Press 8° s.XVI,434. 274533 II

GUČEK T.S. : Bibliografija po voprosam razmeščenija i rajonirovanija promyšlennosti S/ojuza/ S/ovetskich/ S/ocialističeskich/ R/respublik/. < 1958-1964> . Sostavitel ... Moskva 1966 Izdat."Nauka" 8° s.258, nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Gosplan SSSR. Sovet po Izučeniju Proizvoditel'nych Sil. 274628 II

KAPITALISTIČESKOE vosproizvodstvo v sovremennych uslovijach. Redakcionnaja kollegija: S.L.Vygodskij < glavnyj redaktor> /i in./. Moskva 1966 Izdat."Mysl'" 8° s.350,nlb.2.
Akademija Obščestvennych Nauk pri CK KPSS. Kafedra ekonomičeskich nauk. 274460 II

KOPYSSKIJ Z.Ju.: Ekonomičeskoe razvitie gorodov Belorusii v XVI - pervoj polovine XVII v. Minsk 1966 Izdat."Nauka i Technika" 8° s.225, nlb.3. Akademija Nauk BSSR. Institut Istorii. 274606 II

LEBEDEV I(gor) A(lekseevič): Ekonomika i politika Avstralii posle vtoroj mirovoj vojny. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.220, nlb.4. Akademija Nauk SSSR. Institut Mirovoj Ekonomiki i Meždunarodnych Otnošenij. 247305 I

LUMSDEN Keith, ATTIYEH Richard, BACH George Leland: Microeconomics. A programmed book. Englewood Cliffs (1966) Prentice-Hall 8° s.VI,nlb.4,179. 274656 II

MACHLUP Fritz, Machlup Fric: Plany perestrojki meždunarodnoj valjutnoj sistemy. Perevod s anglijskogo D.V.Smyslova. Pod obščej redakciej i s predisloviem N.N.Ljubimova. Moskva 1966 Izdat. "Progress" 8° s.158,nlb.2. 274500 II

MAJER V(ladimir) F(edorovič): Planirovanie real'nych dochodov naselenija. Moskva 1966 Izdat. "Ekonomika" 8° s.71,nlb.1. Problemy soveršenstvovanija planirovanija 14. 275406 II

MALYŠ A(leksandr) I(vanovič) : Formirovanie marksistkoj političeskoj ekonomii. Moskva 1966 Izdat.Polit.Liter. 8° s.350,nlb.2. 274488 II

MEDVEDEV V(adim) A(ndreevič) : Zakon stoimosti i materialnye stimuly socialističeskogo proizvodstva. Moskva 1966 Izdat."Ekonomika" 8° s.181,nlb.3. 274636 II

MIROVAJA socialisticeskaja sistema chozjajstva. Izd. v 4 tomach. Moskva 1966 Izdat. "Mysl' " 8°
1. tom Stanovlenie mirovoj socialisticeskoj sistemy chozjajstva. s.510, nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Institut Ekonomiki Mirovoj Socialisticeskoj Sistemy. 274655 II

OTRASLEVYE proizvodstvennye ob'edinenija v promyslennosti. Moskva 1966 Izdat. "Ekonomika" 8° s.191, nlb.1. 247264 I

PACHOMOVA L(judmila) F(edorovna) : Nacional'nyj kapital v ekonomike Indonezii. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.150,nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Institut Narodov Azii. 274607 II

PEGOV S(ergej) S(tepanovic) , ALITOVSKIJ S(ergej) N(ikolaevic) : Irak. Moskva 1966 Izdat. "Mysl'" 8° s. 173, nlb.3.
Social'no-Ekonomiceskie Problemy Razvijajuscichsja. 247297 I

PIGULEVSKAJA E(vgenija) A(leksandrovna): Monopoli i finansovaja oligarchija v sevremennoj Japonii. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.353, nlb.2, err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Mirovoj Ekonomiki i Mezdunarodnych Otnosenij. 274651 II

RYMALOV V(iktor) V(ladimirovic) : Raspad kolonial'noj sistemy i mirovoe kapitalisticeskoe chozjajstvo. Moskva 1966 Izdat. "Mysl' " 8° s.478, nlb.2.
Institut Mirovoj Ekonomiki i Mezdunarodnych Otnosenij Akademii Nauk SSSR. 274616 II

SAGALOV G(rigorij) L(azarevic) : Ekonomiceskaja effektivnost' tovarnogo obmena mezdu socialisticeskimi stranami. Moskva 1966 Izdat. "Mysl' " 8° s.206, nlb.2. 247232 I

SAINT-PAUL R.: Recherche et développement. Paris 1966 Dunod 8° s.XX, 198, nlb.1. 274410 II

SIEBENEICHEN Alfred: La politique économique de la Pologne et de Dantzig. Réponse à la conférence tenue le 1-er mai 1931 par Althoff. Dantzig 1932 Tow. Przyjaciół Nauki i Sztuki 8° s.15. 275430 II

S/OJUZ/ S/ovetskich/ S/ocialisticeskich/ R/espublik/ i sojuznye respubliki v 1965 godu. < Soobščenija CSU SSSR i CSU sojuznych respublik ob itogach vypolnenija gosudarstvennogo plana razwitija narodnogo chozjajstva > . (Moskva) 1966 Izdat. "Statistika" 8° s.246,nlb.2. 274645 II

SPERANSKAJA L(judmila) N(ilovna) : Ekonomičeskoe razvitie SSSR /Sojuza Sovetskich Socialističeskich Respublik/ i buržuaznye vymysly. (Moskva) 1966 Izdat.Mosk.Univ.8° s.176,nlb.4. 274458 II

TERECHOV V(alentin) F(edorovič) : Opredelenie ekonomičeskoj effektivnosti kapital'nych vloženij v socialističeskich stranach. Moskva 1966 Izdat. "Ekonomika" 8° s.181,nlb.3. 274490 II

ULBRICHT Walter: Probleme des Perspektivplanes bis 1970. Referat auf der 11. Tagung des ZK der SED 15-18. Dezember 1965. (4.Aufl.). Berlin 1966 Dietz Verlag 8° s.134,nlb.4. 274667 II

ŽIZNENNYJ uroven'. Sbornik statej. Perevod s vengerskogo. Pod redakciej Ja.N.Chanelica. (Moskva) 1966 Izdat. "Statistika" 8° s.239,nlb.1. 274676 II

XVI. Filozofia i psychologia

BRITISH philosophy in the mid-century. Edited by C.A. Mace. (2 edition). London (1966) George Allen and Unwin Ltd 8° s.406,nlb.2. 269683 II

DAVYDOV Ju.N.: Iskusstvo i elita. Moskva 1966 Izdat. "Iskusstvo" 8° s.342,nlb.2. 269706 II

DOUVAN Elisabeth, ADELSON Joseph: The adolescent experience. New York-London-Sydney (1966) John Wiley and Sons 8° s.XII,nlb.4,471. 269675 II

ERKENNTNIS und Erkenntnismethodik in Ökonomie, Technik und Naturwissenschaft. Leipzig 1966 VEB Deutscher Verlag für Grundstoffinduestrie 8° s.107. Freiberger Forschungshefte. Philosophie. D 58. 269680 II

FRONTIERS of modern scientific, philosophy and humanism. The Athens meeting 1964. Organised by the Royal National Foundation, Athens. Amsterdam-London-New York 1966 Elsevier Publ. Comp.8° s.91,tabl.1. 269685 II

KOPNIN P(avel) V(asil'evič): Vvedenie v marksistskuju gnoseologiju. Kiev 1966 "Naukova Dumka" 8° s.287, nlb.1.
Akademija Nauk USSR. Institut Filosofii. 269695 II

KRUTECKIJ V.A. Krutezki W.A.: Zur Struktur der mathematischen Fähigkeiten. Deutsche Übersetzung und Redaktion: Elske Däbritz. Berlin 1966 Volk und Wissen Volkseigener Verlag 8° s.95,nlb.1,err. Psychologische Beiträge.H.6. 275469 II

LENOBL'G(enrich Morisovič) : Pisatel' i ego rabota. Voprosy psichologii tvorčestva i chudožestvennogo masterstva. Moskva 1966 Sovetskij pisatel' 8° s.392,nlb.4. 269691 II

LEWIS John L'juis D.: Nauka, vera i skepticizm. (Perevod s anglijskogo V.Vinogradova i V. Leont'eva. Obščaja redakcija i vstupitel'naja stat'ja I.G.Ivanova). Moskva 1966 Izdat. "Progress" 8° s.230,nlb.2. 240270 I

MEINECKE Georg: Positionen des Lebendigen. Tatsachenmaterial und Überlegungen zur Grundlegung der lebenswissenschaftlichen Psychologie. Stuttgart 1966 Gustav Fischer Verlag 8° s.VII,nlb.1,147. 269681 II

PAVLOV V(asilij Terent'evič): Logičeskie funkcii kategorij prostranstva i vremeni. Kiev 1966 Izdat. Kievskogo Univ. 8° s.234,nlb.2. 240266 I

POPOVIČ M(iroslav) V(ladimirovič): O filosofskom analize jazyka nauki. Kiev 1966 Izdat. "Naukova dumka" 8° s.221,nlb.3.
Akademija Nauk Ukrainskoj SSR. Institut Filosofii. 269703 II

PROBLEMA cennosti v filosofii. (Pod redakciej A.G. Charčeva /i in./ Moskva-Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.260, nlb.4, err.
Akademija Nauk SSSR Leningradskaja Kafedra Filosofii. 269665 II

SAMSONOVA T(amara) V(asil'evna) : Teoretičeskie problemy etiki. (Moskva) 1966 Izdat. Moskovskogo Univ. 8° s.109, nlb.3. 269688 II

SOVREMENNYJ ekzistencializm. Kritičeskie očerki. Moskva 1966 Izdat. "Mysl' " 8° s.566, nlb.1. 269702 II

STIEHLER Gottfried: Der dialektische Widerspruch. Formen und Funktionen. Berlin 1966 Akademie-Verlag 8° s.284. 269686 II

UZNADZE D(mitrij) N(ikolaevič): Psichologičeskie issledovanija. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.449,nlb.3.
Akademija Nauk Gruzinskoj SSR. Institut Psichologii im.D.N. Uznadze. 269666 II

VACHTOMIN N(ikolaj) K(ononovič): Zakony dialektiki - zakony poznanija. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.166,nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Kafedra Filosofii. 240248 I

ZIEHEN Th/eodor/: Leitfaden der Physiologischen Psychologie in 15 Vorlesungen. 7.teilweise umgearb. Aufl. Jena 1906 Gustav Fischer 8° s.IV,nlb.2,280. 269679 II

ŽUKOV N(ikolaj) I(vanovič): Informacija. ⟨Filosofskij analiz informacii central'nogo ponjatija kibernetiki⟩. Minsk 1966 Nauka i Technika 8° s.164,nlb.4. 240258 I

XVIII. Sztuka

(AKIMOVA-ERŠOVA S.V., ŠVEDE E.E. : Ivan Vasil'evič Eršov. Stat'i. Vospominanija. Pisma. Sostaviteli: ... Obščaja redakcija i vstupitel'naja stat'ja M.O.Jankovskogo.(Leningrad-Moskva 1966) Izdat. "Iskusstvo" 8° s.397,nlb.3, s.tabl.48. 287681 II

"BABA Corneliu". Corneliu Baba. Einleitung Eugen Jacob. Dresden (1966) VEB Verlag der Kunst 8° s.13,nlb.3, s.tabl.32. 287722 II

IL'IN M(ichail) A(ndreevič): Podmoskov'e. (Kniga-sputnik po drevnim podmoskovnym gorodam, selam i starym usad'bam). (Izd.2, ispravl.). Moskva 1966 Izdat. "Iskusstvo" 8° s.313,nlb.5,tabl.9. 288465 I

JANNEAU Guillaume: Les meubles. Paris /druk/ (1944-1945) Flammarion 8°

1. De l'art antique au style Louis XIV. s.63,nlb.1. (1945)
2. Du style régence au style Louis XVI. s.63,nlb.1. (1944)
3. Du style Louis XVI au style empire. s.62,nlb.2. (1944)

Les arts décoratifs. 257489 II

JANNEAU Guillaume: Les sièges. Paris (1944-1949) Flammarion 8°

1. De l'art antique au style régence. s.62,nlb.2. (1949)
2. Du style Louis XV au style restauration. L'art oriental. s.63,nlb.1. (1944)

Les arts décoratifs. 257488 II

KAEHLER Hermann: Gegenwart auf der Bühne. Die sozialistische Wirklichkeit in den Bühnenstücken der DDR von 1956-1963/64. Berlin 1966 "Henschelverlag" 8° s.201,nlb.3. 288460 I

KELLER B.B., CHAN-MAGOMEDOV S.O.: Sovremennaja architektura kapitalističeskich stran. (Protivorečija i tendencii razvitija). Pod red.G.B.Minervina.Moskva 1966 Izdat.Liter.po Stroit.8° s.224,nlb.4. Naučno-Issledovatel'skij Institut Teorii, Istorii i Perspektivnych Problem Sovetskoj Architektury. 287694 II

KRAUSE Ernst: Die grossen Opernbühnen Europas. Kassel-Leipzig (1966) Bärenreiter-Verlag und Edition,Leipzig 4° s.250,nlb.1. 255081 III

LOPUCHOV Fedor (Vasil'evič): Sest'desjat let v balete. Vospominanija i zapiski baletmejstera. (Literaturnaja redakcija i vstupitel'naja stat'ja Ju.Slonimskogo). (Moskva 1966) (Izdat."Iskusstvo") 8° s.360,nlb.2, s.tabl.52,tabl.1,err. 287684 II

MIELKE Friedrich: Die Geschichte der deutschen Treppen. Berlin-München 1966 Wilhelm Ernst u. Sohn 4° s.XIV, nlb.2,387,nlb.1. 255167 III

OČERKI po istorii russkogo portreta pervoj poloviny XIX veka. (Moskva 1966 Izdat. "Iskusstvo") 4° s.349, nlb.3.
Akademija Chudožestv SSSR. Naučno-issledovatel'skij Institut Teorii i Istorii Izobrazitel'nych Iskusstv. 255094 III

RAHLVES Friedrich: Cathédrales et monastères d' Espagne. Traduit de l' allemand par Monique Bittebierre.(Paris-Grenoble) /druk/ (1965 Arthaud 8° s.339,nlb.2,mapa 1. La collection "Art et Paysages". 25. 287698 II

REIMANN Georg J.: El Greco. Leipzig 1966 VEB E.A.Seemann
4° s.160,nlb.4. 255169 III

REŽISSURA v puti. Sbornik statej. (Leningrad-Moskva)
(1966 Izdat.Iskusstvo) 8° s.212,nlb.4.
Leningradskij Gosudarstvennyj Institut Teatra, Muzika
i Kinomatografii. 288449 I

RIOUX Lucien: 20 ans de chansons en France. /druk/
(Vichy 1966) Arthaud 8° s.280,nlb.3.
Clefs de l'aventure. Clefs du savoir. 288455 I

SCHADE Günter: Deutsche Möbel aus sieben Jahrhunderten.
Leipzig (1966) Koehler u. Amelang 8° s.183,nlb.3. 287723 II

ŠTEJNPRESS B.S., JAMPOL'SKIJ I.M.: Enciklopedičeskij muzy-
kal'nyj slovar. Avtory-sostaviteli: ... Izd.2, ispravl.
i dopoln. Moskva 1966 Izdat. "Sovetskaja Enciklope-
dija" 4° s.631,nlb.1. 255080 III

TIBOL Raquel: David Alfaro Siqueiros. (Aus dem Spani-
schen übersetzt von Heinz Gerhardt). Dresden 1956
VEB Verlag der Kunst 4° s.206,nlb.2.
Veröffentlichung der Deutschen Akademie der Künste
zu Berlin. 255092 III

ZOGRAF N(ikolaj) G(eorgievič): Malyj teatr v konce
XIX - načale XX veka. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8°
s.601,nlb.3,tabl.8. 287696 II

XIX. Językoznawstwo

ADMONI V(ladimir) (Grigor'evič): Razvitie struktury predloženija v period formirovanija nemeckogo nacional'nogo jazyka. Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.213,nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Institut Jazykoznanija. 159971 III

BAUER G(leb) M(ichajlovič): Jazyk južnoaravijskoj pis'mennosti. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.118, nlb.2.
Akademija Nauk SSSR. Institut narodov Azii. Jazyki Narodov Azii i Afriki. 278527 II

ISSLEDOVANIJA istočnikov po istorii russkogo jazyka i pis'mennosti.(Red.: L.P. Žukovskaja, N.I.Tarbasova). Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.292,nlb.4, err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Russkogo Jazyka. 248840 I

JAZYKI i fol'klor narodov Sibirskogo Severa. Moskva - Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.219,nlb.1.
Akademija Nauk SSSR. Sibirskoe Otdelenie. 278531 II

KUTINA L(idija) L(eont'evna): Formirovanie terminologii fiziki v Rossii. Period predlomonosovskij: pervaja tret' XVIII veka.
Akademija Nauk SSSR. Institut russkogo jazyka. 278528 II

LEKSIKA russkich narodnych govorov. <Opyt issledovanija>. Moskva-Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.222, nlb.2,err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Russkogo Jazyka. Slovarnyj Sektor. 278524 II

LOKŠINA S(lava) M(ironovna): Kratkij slovar inostrannych slov. Sostavila ... Moskva 1966 Izdat. "Sovetskaja Enciklopedija" 8° s.384. 248825 I

L'VOV A(ndrej) S(tepanovič): Očerki po leksike pamjatnikov staroslavjanskoj pis'mennosti. Moskva 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.319,nlb.1,err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Russkogo Jazyka. 278542 II

(NENTWIG Karl Heinz, HUNGER Gert): Deutsches Lesebuch für Ausländer mit einem Wörterverzeichnis in Russisch, Polnisch, Englisch, Spanisch und Französisch. (Bearbeitung ...) (3., bearb. Auflage). Leipzig 1966 VEB Verlag Enzyklopädie 8° s.IX,nlb.1,136,nlb.1, luźn. zał. Glossar s.27.
Karl-Marx-Universität Leipzig. Herder-Institut. 278534 II

OČERKI po sinonimike sovremennogo russkogo literaturnogo jazyka. Moskva-Leningrad 1966 (Izdat. "Nauka") 8° s.225,nlb.3,err.
Akademija Nauk SSSR. Institut Russkogo Jazyka. 278535 II

PAUL Karl: Das kleine Vornamenbuch. (1.Aufl.). Leipzig (1966) VEB Bibliogr.Institut 8° s.XXXI,nlb.1,136. 248833 I

READINGS in automatic language processing. Edited by David G.Hays. New York 1966 American Elsevier Publ. Comp. 8° s.V,nlb.1,202. 278549 II

ŠAPIRO A(bram) B(orisovič): Sovremennyj russkij jazyk. Punktuacija. Moskva 1966 Izdat. "Prosveščenie" 8° s.295,nlb.1. 278519 II

ZASORINA L(idija) N(ikolaevna): Avtomatizacija i statistika v leksikografii. <Rabota nad častotnym slovarem russkogo jazyka>. (Leningrad) 1966 Izdat. Leningradskogo Univ. 8° s.126,nlb.2,tabl.skł.2,err.
Leningradskij Ordena Lenina Gosudarstvennyj Universitet im. A.A.Ždanova. 278525 II

ZASORINA L(idija) N(ikolaevna): Avtomatizacija v lingvistike. Sbornik statej, perevedennych s anglijskogo, francuzskogo, nemeckogo i českogo jazykov. Redaktor i sostavitel'... Moskva-Leningrad 1966 Izdat. "Nauka" 8° s.156,nlb.4, err.
Akademija Nauk SSSR. Naučnyj Sovet po Kompleksnoj Probleme "Kibernetika". 278526 II

ZUEVA N(adežda) A(leksandrovna), MEDVEDENKO E(lena) A(leksandrovna) Zouiéva N.A., Medvédenko E.A.:
Le francais par la conversation. Posobie po razvitiju navykov ustnoj reči francuzskogo jazyka dlja institutov i fakul'tetov inostrannych jazykov.
Moskva 1966 Izdat. "Vysšaja Škola" 8° s.210,nlb.2. 248839 I

ZR. R-437/67 E-5 300 A-4.